

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

ΜΩΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ Π.Ε. 18.24

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία είναι αποτέλεσμα της συλλογικής προσπάθειας που καταβάλει η Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. για την αναβάθμιση των παιδαγωγικών σπουδών στη χώρα μας. Η πτυχιακή εργασία αποτελεί ένα μόνο μέρος αυτών των προσπαθειών και έρχεται να κλείσει τον κύκλο της παιδαγωγικής εκπαίδευσης ο οποίος διαρκεί ένα χρόνο.

Θέλω θερμά να ευχαριστήσω τον καθηγητή Λ. Γομάτο, όχι μόνο για την βοήθειά του στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, αλλά και για την ουσιαστική συμβολή του στην εκπαίδευσή μου στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

Ευχαριστώ, τέλος, ιδιαίτερα τους μαθητές της Α' τάξεως της κομμωτικής του 3ου Τ.Ε.Ε. που χωρίς τη βοήθεια και τη συμμετοχή τους δεν θα μπορούσε να διεξαχθεί η παρούσα εργασία.

Μώρος Γεώργιος

Πάτρα 2005

Α' ΜΕΡΟΣ

Τα μυοσκελετικά προβλήματα, συγγενή ή επίκτητα προσβάλουν μια μερίδα ανθρώπων δημιουργώντας τους άλλοτε μικρότερες και άλλοτε μεγαλύτερες οργανικές ή κινητικές δυσλειτουργίες, πόνο και κακή ποιότητα ζωής. Αυτού του είδους τα προβλήματα μπορούν να εντοπιστούν και να εμφανιστούν σε ανθρώπους όλων των ηλικιών. Η εντόπισή τους βέβαια, τις περισσότερες φορές, γίνεται τυχαία λόγω των συμπτωμάτων που αυτά δημιουργούν και που οδηγούν τους ανθρώπους στο γιατρό για έλεγχο. Το βέβαιο είναι πάντως πως όσο πιο γρήγορα εντοπισθούν τόσο πιο γρήγορα μπορούν από τη μια να προστατεύσουν τους πάσχοντες από δευτερογενής επιπλοκές και δευτερογενή προβλήματα τα οποία προκύπτουν από το πρωτογενές αίτιο και από την άλλη να δώσουν ανακούφιση στη συμπτωματολογία, δηλ. τον πόνο. Το σχολείο είναι ένας πολύ καλός χώρος όπου μπορούν να εντοπισθούν και να διαγνωστούν τέτοιου είδους προβλήματα για δύο κυρίως λόγους:

Πρώτον, διότι σ' αυτό μπορούν να εξετασθούν μεγάλες ομάδες ανθρώπων (μαθητές) και δεύτερον, διότι μπορούν να εντοπισθούν νωρίς κάποια πρωτογενή ή και συγγενή προβλήματα – ανωμαλίες τα οποία διαγεγνωσμένα εγκαίρως θα δώσουν ανακούφιση στα συμπτώματα των μαθητών και ταυτόχρονα θα προστατεύσουν, με την έννοια της πρόληψης, από δευτερογενώς δημιουργούμενα προβλήματα. Η επίλυση, ή η όποια βοήθεια προσφερθεί στα προαναφερθέντα προβλήματα είναι σίγουρο πως θα βελτιώσει και θα συμβάλει στη μαθητική επίδοση μιας και το σώμα δεν είναι διάφορο του συνόλου που ονομάζεται άνθρωπος και μιας που σίγουρα το σωματικό στρες επηρεάζει τόσο σε ψυχολογικό όσο και σε νοητικό επίπεδο [1]. Είναι προφανές, λοιπόν ο λόγος για τον οποίο θελήσαμε να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα. Την εντόπιση δηλ. μυοσκελετικών προβλημάτων σε μαθητές. Αυτός ο λόγος βέβαια είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το ιατρικό – διαγνωστικό κομμάτι και δεν έχει καμιά παιδαγωγική αξία, πέραν βεβαίως, όπως άλλωστε προαναφέρθηκε, του ότι συντελεί και συμβάλει στην ομαλή ψυχοσωματική και μαθησιακή ανάπτυξη του μαθητή. Και βέβαια η ψυχοσωματική και η μαθησιακή ανάπτυξη του μαθητή δεν είναι κάτι που πρέπει να μας απασχολεί λιγότερο από την αμιγώς παιδαγωγική αξία, αν όμως στα παραπάνω προστίθετο και αυτή, δηλ. η παιδαγωγική αξία, τότε θα είχαμε ικανοποιήσει στο σύνολό της την επιθυμία μας, η οποία περιελάμβανε από τη μια το καθαρά ιατρικό – διαγνωστικό κομμάτι και από την άλλη το καθαρά παιδαγωγικό κομμάτι. Φτάσαμε έτσι λοιπόν να οδηγηθούμε στη διατύπωση του θέματος : «Ανάπτυξη ομάδας πρωτοβουλίας για τη διεξαγωγή δράσεων προληπτικής ιατρικής στο σχολείο». Το θέμα αυτό θα αποτελούσε θέμα πτυχιακής εργασίας στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Πατρών. Αυτό βέβαια δεν σήμαινε ότι η ως άνω προαναφερθείσα μελέτη – έρευνα θα μας ενδιέφερε λιγότερο διότι θα αποτελούσε την τυπική μας υποχρέωση απέναντι σε ένα Παιδαγωγικό Ίδρυμα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Η σκέψις και οι ιδέες άλλων συναδέλφων είτε από το χώρο της υγείας είτε από το χώρο της παιδείας μας ενδιέφεραν ιδιαίτερα. Στραφήκαμε έτσι στην έρευνα αντίστοιχων ή παρεμφερών εργασιών ή μελετών. Η έρευνα μας, ως προς τη διερεύνηση άλλων μελετών στράφηκε τόσο σε Πανελλήνιο όσο και σε Παγκόσμιο επίπεδο, σε μηχανές αναζήτησης και σε βιβλιοθήκες, χωρίς όμως κάποιο αξιόλογο αποτέλεσμα. Οι λέξεις κλειδιά που χρησιμοποιήσαμε ήταν : προληπτική ιατρική στα σχολεία, πρόληψη και παιδεία, πρόληψη και μαθητές, preventive medicine in school κλπ. Ωστόσο όσον αφορά την Ελλάδα, διακρίνεται η τάση της προαγωγής της Υγείας, μέσα από μαθήματα που διδάσκονται στα σχολεία. Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. σε θέματα που αφορούν την υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών εφαρμόζει προγράμματα Αγωγής Υγείας στα σχολεία με στόχο την Πρόληψη και Προαγωγή της Υγείας αυτών[1,3]. Ο θεσμός της Αγωγής Υγείας (Α.Υ.) στο χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ξεκίνησε το 1995 και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση το 2001 με τη δημιουργία Γραφείων Αγωγής Υγείας σε κάθε Διεύθυνση και τον ορισμό Υπευθύνου σε κάθε Γραφείο [5] .

Παραθέτουμε στο τέλος της εργασίας μας αυτούσια την άποψη της Υπεύθυνης Αγωγής Υγείας της Δ' Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας Πόπης Μανασσάκη Εκπαιδευτικού Βιολόγου καθώς και το νομικό πλαίσιο .

Γενικά, η Αγωγή Υγείας, ως εκπαιδευτική διαδικασία, προσανατολίζεται στην παροχή πληροφοριών, τη μετάδοση γνώσεων, την εκμάθηση υγιεινών τρόπων ζωής και, γενικότερα, στην εμπέδωση έξων που είναι δυνατόν να επηρεάσουν την υγεία, ψυχική και σωματική, του ατόμου. Ιδιαίτερα, η αγωγική διαδικασία, μέσω ενεργητικών και βιωματικών μεθόδων, δύναται να βοηθήσει το άτομο, και δη και τον νεαρό, να αισθάνεται ευχάριστα, να ζει άνετα και να αντιμετωπίζει με κριτικό τρόπο θέματα που αφορούν στην υγεία του. Μπορεί να τον βοηθήσει να βιώσει δημιουργικά τη σχέση του με το περιβάλλον, το φυσικό, το βιο-σωματικό και το κοινωνικο-πολιτισμικό [5].

Όλα τα προγράμματα τα οποία βρήκαμε, μέσα από την προαναφερθείσα αναζήτηση, έχουν ως κύριο σκοπό την ιατρική – κοινωνική προσφορά χωρίς να γίνεται καμία ιδιαίτερη αναφορά και χωρίς να εκδηλώνεται καμία ιδιαίτερη σκέψη ή άποψη για την πιθανή παιδαγωγική τους αξία και το πώς αυτή πιθανόν θα μπορούσε να προκύψει μέσα από τέτοιου είδους μαθήματα ή προγράμματα. Αλλά και σ' αυτήν την καθαρά ιατρική – κοινωνική τους κατεύθυνση, αυτά τα μαθήματα της Αγωγής Υγείας που το ΥΠ.Ε.Π.Θ. προσπαθεί να εκμεταλλευτεί, συναντούν τεράστιες δυσκολίες υλοποίησης, χρονοβόρες διαδικασίες και εμπλοκή σε γραφειοκρατικά αδιέξοδα [9]. Ενδεικτικά αναφέρουμε :

1. Επιλογή Υπευθύνων Α.Υ. (Παρατηρείται μεγάλη καθυστέρηση στην επιλογή των Υπευθύνων Α.Υ.)
2. Καθυστέρηση στην προκήρυξη των προγραμμάτων ΕΙΝ – ΚΕΘΙ.
3. Καθυστέρηση στην χρηματοδότηση των περσινών προγραμμάτων ΕΙΝ – ΚΕΘΙ.
4. Μη εφαρμογή του μνημονίου ΥΠΕΠΘ-Υπουργείου Υγείας και ΟΚΑΝΑ.
5. Μη καλή επικοινωνία και συνεργασία Υπευθύνων Α.Υ. και Προϊσταμένων.
6. Καταβολή της αποζημίωσης σε όλους τους Υπεύθυνους Α.Υ. και ΣΣΝ από Ιούνιο 2002 έως 31-12-2003.

Παρά τις όποιες τέτοιου είδους δυσκολίες όμως θα πρέπει να σταθούμε στις πιο κάτω αναφορές οι οποίες έτυχαν εφαρμογής από τα αντίστοιχα Σχολεία:

- 2ο ΤΕΕ Σαλαμίνας, «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΕΚΠΟΝΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ 2Ο ΤΕΕ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΕΙΑ [3]»
- 1ο Γυμνάσιο Καλλιπόλης, Σχ. Έτος 2002-2003 « ΝΑΙ ΣΤΗ ΖΩΗ, ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ [3]»
- 13ο Γυμνάσιο Πειραιά, ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ Γ' «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ [3]»

- 4ο Ε. Λύκειο Κερατσινίου, ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΑΛΚΟΟΛ, ΑΙΤΙΑ- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥΣ [3].
- 3ο Γυμνάσιο Κερατσινίου, «ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΗ [2]»
- 5ο Ε. Λύκειο Κορυδαλλού: «ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ [3]»
- 1ο ΤΕΕ Δραπετσώνας: «ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ [3]»
- Ενιαίο Λύκειο Αγ. Ιωάννη Ρέντη Ομάδα Αγωγής Υγείας 2002-2003: «ΕΞΑΡΤΗΣΙΟΓΟΝΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ [3]»
- 2ο Γυμνάσιο Κορυδαλλού: «ΚΑΠΝΙΣΜΑ [3]».

Σε όλες τις παραπάνω έρευνες οι μαθητές υπό την καθοδήγηση καθηγητών και με τη συνεργασία ειδικών, διερευνούσαν τις αντίστοιχες περιπτώσεις σε κάθε Σχολείο και ανάλογα πάντα με το θέμα κατέληγαν σε χρήσιμα συμπεράσματα, αποκτώντας συγχρόνως χρήσιμες εμπειρίες. Αναζητούσαν πληροφορίες σε σχετική βιβλιογραφία και δικτυακούς τόπους, συνέτασσαν ερωτηματολόγια τα οποία συμπληρωνόντουσαν από συμμαθητές τους, ερχόντουσαν σε επαφή με ειδικούς, πραγματοποιούσαν επισκέψεις.

Όπως οι ερευνητές αναφέρουν τα προγράμματα αυτά ήταν ιδιαίτερα αποδοτικά, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους καθηγητές.

Κατ' αρχάς, οι μαθητές έλαβαν την απαραίτητη πληροφόρηση. Συγχρόνως, προήχθη η κοινωνικοποίησή τους και η βελτίωση των σχέσεων και της επικοινωνίας τους με τους συμμαθητές και τους καθηγητές τους. Από την πλευρά των καθηγητών, τα σημαντικότερα οφέλη ήταν η απόκτηση γνώσεων και η απόκτηση εμπειρίας για εναλλακτικούς τρόπους μετάδοσης γνώσεων προς τους μαθητές. Εν ολίγοις τα προγράμματα Αγωγής Υγείας, παρά τις αρχικές δυσκολίες που παρουσιάστηκαν στην εφαρμογή τους λόγω της έλλειψης εμπειρίας και υποδομής, ήταν αποτελεσματικά τόσο για την πληροφόρηση των μαθητών, όσο και για τη μεταξύ τους συνεργασία και καλύτερη ενσωμάτωσή τους στο σχολικό περιβάλλον [3].

ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Πέρα λοιπόν από τις πιο πάνω αναφορές οι οποίες έχουν σαν στόχο την πρόληψη από κοινωνικές μαστιγές που πλήττουν τους νέους μας στην σύγχρονη εποχή της τεχνολογίας και της εξέλιξης δεν εντοπίσαμε καμία αναφορά πλην μίας [2] (σχολικό έτος 2000 – 2001 σε σχολείο του Περιστερίου) η οποία να έχει σαν στόχο α) να εντοπίσει τα πιθανά οργανικά προβλήματα υγείας που ενδεχομένως να υπήρχαν στους μαθητές και β) εκμεταλλευόμενη τον παραπάνω στόχο να τον αξιοποιήσει παιδαγωγικά.

Η μέθοδος project προσφερόταν προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό εργαλείο για τη διεξαγωγή της ερευνάς μας [6,7,8]. Και αυτό διότι συνέπιπτε απόλυτα με τον τρόπο που είχαμε επιλέξει να την διεκπεραιώσουμε μιας και θέλαμε οι μαθητές να αναδεικνύουν οι ίδιοι τα θέματα , να έπαιρναν πρωτοβουλίες, να

επινοούσαν τρόπους επίτευξης των στόχων, να έθεται συνεχώς τις γνώσεις τους σε δοκιμασίες, να αντλούσαν μόνοι τους πληροφορίες, να εργάζονταν και να συνεργάζονταν ομαδικά με τους συμμαθητές του θεωρώντας το αποτέλεσμα ομαδικό, να υποστήριζαν τις θέσεις τους. Άλλωστε τα μεθοδολογικά κριτήρια της μεθόδου [8]

1. Η Παραγωγή έργου
 2. Η διεπιστημονικότητα της προσέγγισης
 3. Η ανταπόκριση στα ενδιαφέροντα των μαθητών
 4. Η αναγωγή στον κοινωνικό περίγυρο
 5. Η από κοινού κατάστροση των μαθησιακών διαδικασιών
- μας ενδιέφεραν ιδιαίτερα.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

(ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ)

Η ύπαρξη επιστημόνων υγείας που να ασχολούνται με την πρόληψη, αξιολόγηση και διάγνωση προβλημάτων υγείας στους μαθητές δεν προέκυψε από την έρευνά μας. Δεν υπάρχουν δηλ. σχολιάτριοι ή άλλοι επαγγελματίες υγείας που να είναι μόνιμα ή και παροδικά απασχολούμενοι σε αυτόν το τομέα. Οι όποιες διαγνωστικές ή προληπτικές εξετάσεις έχουν κατά καιρούς γίνει, αυτές έχουν τύχει πρωτοβουλιών που έχουν πάρει είτε οι τοπικές αυτοδιοικήσεις, Δήμοι ή Νομαρχία του κάθε νομού είτε ανεξάρτητοι ερευνητές ή εθελοντές.

Ειδικότερα:

- α) Η τοπική αυτοδιοίκηση σε συνεργασία με ιατρούς και λοιπούς επιστήμονες υγείας κρατικών νοσοκομείων (ορθοπεδικούς, νευρολόγους, οδοντίατρους, κλινικούς ψυχολόγους και κοινωνιολόγους, νοσηλευτές, φυσικοθεραπευτές και εργοθεραπευτές κλπ.) και κατόπιν Νομαρχιακής απόφασης εξετάζει – ελέγχει κάποια από τα σχολεία της περιφέρειάς της. Όπως εύκολα μπορεί να συμπεράνει ο καθένας η παραπάνω διαδικασία πέραν του ότι δεν δηλώνει μια οργανωμένη προσπάθεια πρόληψης και διάγνωσης των μαθητικών προβλημάτων (οργανικών, κοινωνικών, ψυχολογικών κλπ.) είναι και ιδιαίτερα δύσκολο να επιτευχθεί μιας και θα πρέπει από τη μια να υπάρχει η διάθεση των επιστημών υγείας να διεξαγάγουν την παραπάνω έρευνα και από την άλλη να μην παρακωλύεται το Κρατικό Νοσοκομείο από την στέρηση των υπηρεσιών τους σ' αυτό, κατά την διεξαγωγή της παραπάνω εργασίας. Όπως προκύπτει από τα προαναφερόμενα τέτοιου είδους δυνατότητες μπορούν να προσφερθούν στις Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις μεγάλων Δήμων και πόλεων οι οποίες διαθέτουν Κρατικά Νοσοκομεία ή μεγάλα Κέντρα Υγείας πλήρως στελεχωμένα. Αντίθετα μικροί Δήμοι αδυνατούν να ανταποκριθούν σε τέτοιου είδους πρωτοβουλίες λόγω έλλειψης των παραπάνω δυνατοτήτων.
- β) Η εκδήλωση ενδιαφέροντος από μονάδες εθελοντών ή ερευνητών φαίνεται να συναντά ακόμα περισσότερες δυσκολίες πρώτον διότι δεν αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια με τη συμμετοχή διαφόρων επαγγελματιών

υγείας και δεύτερον διότι για να επιτευχθεί πρέπει να ακολουθηθεί μια σειρά ενεργειών από τον ερευνητή ή εξεταστή, το σχολείο, την Α΄ Βάθμια ή Β΄ Βάθμια εκπαίδευση και τα εμπλεκόμενα Υπουργεία. Σ΄ αυτή τη διαδικασία εμπλακήκαμε προκειμένου και για την διεξαγωγή της δική μας έρευνας. Ξεκινώντας από την προφορική και άτυπη επιθυμία του 3ου Τ.Ε.Ε. να διεξαγάγουμε την έρευνα μας, μάς κατέστη σαφές πως δεν θα μπορούσαμε να προχωρήσουμε στον έλεγχο και την αξιολόγηση όλων των μαθητών του σχολείου εάν δεν ακολουθούσαμε τις νόμιμες διαδικασίες οι οποίες εξάλλου θα κατοχύρωναν όλους, δηλ. τον Διευθυντή του Τ.Ε.Ε., τους ερευνητές, τους ερευνούμενους, και τον φορέα υλοποίησης της έρευνας δηλ. την Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Άμεσα και μέχρι την έγκριση των αιτημάτων τα οποία διατυπώσαμε θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε μόνο με την επιμόρφωση και τη διδασκαλία της ομάδας έρευνας έτσι ώστε, όταν είχαμε και την έγκριση του αιτήματος να προχωρούσαμε στη διεξαγωγή της.

Τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πρέπει να υποβάλει κάποιος ερευνητής στη β΄ βάθμια εκπαίδευση και απ΄ εκεί στο Υπουργείο Παιδείας προκειμένου να πάρει την άδεια της έρευνας είναι τα ακόλουθα:

1. Αίτηση προς τη Δ/ση Σπουδών Δ.Ε.
2. Ερωτηματολόγιο
3. Βιογραφικό σημείωμα (όχι από Πανεπιστημιακούς)
4. Βεβαίωση Πανεπιστημίου (για διδακτορικό ή μεταπτυχιακό)
5. Κατάλογος σχολείων όπου γίνεται η έρευνα
6. Βιβλιογραφία
7. Δελτίο έρευνας (δίδεται από τη β΄ βάθμια)
8. Αναλυτικό σχέδιο έρευνας.

ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η άτυπη έγκριση του αιτήματός μας από τον Διευθυντή του 3ου Τ.Ε.Ε., για την ενασχόλησή μας με την εκπαίδευση της ομάδας έρευνας, δεν ξέφευγε του αρχικού μας σχεδιασμού, πλην όμως δεν μπορούσε να μας εξασφαλίσει με σιγουριά την διεκπεραίωση της μελέτης μας.

Το σχέδιο δράσης είχε βασιστεί αρχικά στην ιδέα ότι εάν οι μαθητές διδαχθούν να αξιολογούν προβλήματα του μυοσκελετικού τότε αυτοί θα μπορούν να αποτελέσουν την σχολική ερευνητική ομάδα η οποία, συμπεριλαμβανομένων και νέων μελών σε κάθε νέα σχολική περίοδο, θα μπορούσε να δρα και να ερευνά διαχρονικά, τα μυοσκελετικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές του ίδιου σχολείου δηλ. οι συμμαθητές τους. Έτσι οι ερευνητική ομάδα των μαθητών θα ήταν αυτή που πέρα από μαθητές του σχολείου θα αποτελούσε και τμήμα – τάξη προληπτικής ιατρικής στο ίδιο της το σχολείο και που σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή της αγωγής υγείας θα μπορούσαν να εντοπίσουν τα πιθανά προβλήματα υγείας των μαθητών και να

τους προτείνουν ή να τους παραπέμψουν σε ειδικότερους. Το σχολείο κατ' αυτήν την έννοια θα είχε την δική του ομάδα προληπτικού ελέγχου και δεν θα εξαρτιόταν έτσι άμεσα από τις όποιες τυχαίες και απρογραμμάτιστες επισκέψεις των υγειονομικών αρχών και υπαλλήλων, σ' αυτό. Το σχολείο δηλ. πέρα από την καθαρά παιδαγωγική του σημασία θα φρόντιζε αυτόνομα για την επίλυση των, υγειονομικού τύπου, προβλημάτων. Αν από την ερευνά μας προέκυπτε ότι κάτι τέτοιο ήταν εφικτό, τότε η διδασκαλία θα μπορούσε να γενικευθεί και να συμπεριλάβει πέραν της διδασκαλίας των προβλημάτων του μυοσκελετικού συστήματος και άλλα συστήματα, προβλήματα των οποίων θα μπορούσαν να προβλεφθούν και να προληφθούν.

Προκείμενου να διαπιστώσουμε αν όλα τα όσα προαναφέρθηκαν μπορούν να τύχουν πέραν της θεωρητικής προσέγγισης πρακτικά εφαρμόσιμα και εφικτά αποφασίσαμε η ομάδα έρευνας να διδαχθεί την αξιολόγηση ενός και μόνο μυοσκελετικού προβλήματος. Θα ασχολούμασταν μόνο με ένα από τα προβλήματα του μυοσκελετικού διότι εξ αιτίας του περιορισμένου χρόνου που είχαμε στη διάθεση μας δεν θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε με περισσότερα, και διότι αν οι υποθέσεις μας επαληθεύονταν σε αυτό το θέμα, θα μπορούσαν να επαληθευθούν και σε άλλα. Η διδασκαλία θα αφορούσε λοιπόν, μόνο, την διάγνωση και την πιθανότητα ύπαρξης πλατυποδίας. Η ομάδα έρευνας θα ήταν μαθητές του νυκτερινού 3ου Τ.Ε.Ε. Πάτρας με ειδικότητα κομμωτές. Η συγκεκριμένη ειδικότητά επιλέχθηκε με το σκεπτικό να είναι άσχετη με επαγγέλματα υγείας. Αυτό θα μα εξυπηρετούσε, εάν η έρευνά μας είχε το τέλος που όλοι επιθυμούσαμε, στο να συμπεράνουμε ότι είναι δυνατόν να εκπαιδεύονται σε θέματα προληπτικής ιατρικής όλοι οι μαθητές, άσχετα ειδικότητας.

Η παιδαγωγική σημασία της ερευνάς μας ήταν εξίσου σημαντική και περιγράφεται αναλυτικά παρακάτω στο Αναλυτικό σχέδιο έρευνας όπως αυτό κατατέθηκε στο Υπουργείο Παιδείας προς έγκριση.

Αναλυτικό Σχέδιο Έρευνας

Περιεχόμενο έρευνας

Διατύπωση Θέματος:

Θέμα Έρευνας: «Ανάπτυξη ομάδας πρωτοβουλίας για τη διεξαγωγή δράσεων προληπτικής ιατρικής στο σχολείο»

Βασικές υποθέσεις – προβληματισμοί:

Ειδικότερα γύρω από το παραπάνω θέμα μας ενδιαφέρουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Μπορούν οι μαθητές, στα πλαίσια του μαθήματος αγωγής υγείας να εκπαιδεύονται σε θέματα προληπτικής ιατρικής π.χ. σκολίωση, λόρδωση, πλατυποδία, έτσι ώστε οι ίδιοι να είναι σε θέση να αξιολογούν (με την παρουσία του εκπαιδευτικού της αγωγής υγείας) τους συμμαθητές τους;
- β) Ποια είναι τα παιδαγωγικά ευεργετήματα ενός ολοκληρωμένου έργου (project) στο οποίο εμπλέκονται οικειοθελώς οι μαθητές;

γ) Ποιο είναι το είδος των σχέσεων (συνεργατικότητα, ανταγωνισμός...) που αναπτύσσεται μέσα στην ομάδα πρωτοβουλίας;

Σκοπός της έρευνας:

Μια θετική απάντηση στο παραπάνω ερώτημα (α) θα αναδείκνυε ότι το σχολείο πέρα από τον κλασικό του ρόλο τον οποίο και επιτελεί, έχει και κοινωνική ευαισθησία στα θέματα υγείας τα οποία το απασχολούν. Η ικανότητα της ίδιας της Σχολικής κοινότητας να εντοπίζει και να προλαμβάνει τα πιθανά προβλήματα υγείας, τα οποία μεταγενέστερα θα δημιουργούν σε άλλους αγωνία, πόνο, ταλαιπωρία και σε άλλους έξοδα, την καθιστά αυτοδύναμη και της προσδίδει έναν ακόμα ξεχωριστό ρόλο, τον ρόλο της ολιστικής αντιμετώπισης και ενασχόλησης της με τον άνθρωπο.

Βέβαια σε μια κοινωνία όπου το σχολείο δεν είναι και δεν λειτουργεί από μόνο του αλλά με την συνεργασία και όλων των άλλων οργανισμών και φορέων που συνθέτουν και αποτελούν το κράτος δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε ότι στην περίπτωση επαλήθευσης της παραπάνω υπόθεσης, το κράτος επωφελείται και οικονομικά διότι δεν θα απασχολήσει ιατρικό και λοιπό προσωπικό προκειμένου να προβεί στις εν λόγω αξιολογήσεις. Άλλωστε μέχρι σήμερα κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει μιας και δεν γίνονται συστηματικοί και οργανωμένοι έλεγχοι στα σχολεία παρά μόνο ευκαιριακά από τυχόν εθελοντές, και ύστερα από μια χρονοβόρα διαδικασία.

Επίσης μέσω των ερωτημάτων (β) και (γ) θα προσπαθήσουμε να αξιολογήσουμε το μέγεθος των παιδαγωγικών ευεργετημάτων τέτοιων πρωτοβουλιών για τα παιδιά που συμμετέχουν στην ομάδα πρωτοβουλίας.

Τα όποια συμπεράσματα προκύψουν θα τα αναπτύξουμε στο τέλος του τρίτου μέρους τις εργασίας μας.

Όσον αφορά τις συναφείς έρευνες, τέτοιες δεν μπόρεσαν να εντοπιστούν πέραν μίας η οποία είχε γίνει κατά το σχολικό έτος 2000 – 2001 σε σχολείο του Περιστερίου στην Αθήνα και αφορούσε τον έλεγχο – πρόληψη μυοσκελετικών παθήσεων παιδιών ηλικίας 12 – 13 ετών στα πλαίσια του μαθήματος αγωγή υγείας. Από τη συγκεκριμένη έρευνα προκύπτει όπως αναφέρουν οι ερευνητές: «το πιο συνηθισμένο πρόβλημα είναι η πλατυποδία και ακολουθούν η κύφωση και η σκολίωση...». Αναφέρεται επίσης ότι σε πολλές χώρες του εξωτερικού η εξέταση αυτή στα σχολεία είναι υποχρεωτική. Ωστόσο η εν λόγω έρευνα έχει μόνο αμιγώς υγειονομικό ενδιαφέρον και όχι ταυτόχρονα και παιδαγωγικό.

Μεθοδολογία Έρευνας

Περιληπτική παρουσίαση:

Περιλαμβάνει μαθήματα εμβάθυνσης στη χρήση των επιστημονικών μεθόδων αξιολόγησης (Ψηφιακή πελματογραφία) και εκμάθησης κλινικών δοκιμασιών και τεχνικών σχετικών με τη συλλογή και την ανάλυση ερευνητικών δεδομένων.

Στα μαθήματα επιδιώκεται η θεωρητική αλλά και η πρακτική αλληλοσυσχέτιση μεταξύ ευρημάτων. Παράλληλα αναδεικνύεται η έννοια της συμμετοχής “ερευνωμένων”, η παραγωγή “τις γνώσης” και η κοινωνική της χρήση.

Στο τέλος της διαδικασίας θα δοθούν δύο ερωτηματολόγια – τα οποία υποβάλλουμε συνοδευτικά – ένα στους μαθητές της ομάδας πρωτοβουλίας και ένα στους μαθητές που κλήθηκαν για πελματογραφία με σκοπό να αξιολογηθεί η παιδαγωγική πλευρά της παρέμβασης καθώς και – εν μέρει – το αποτέλεσμα της παρέμβασης από πλευράς αγωγής υγείας.

α) Ερωτηματολόγια:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

(Θα δοθεί μετά την ολοκλήρωση του έργου)

Συμμετείχες σε ένα συλλογικό έργο όπου εσύ και τα άλλα παιδιά της τάξης σου εκπαιδευτήκατε στη χρήση του πελματογράφου και εφαρμόσατε τις γνώσεις σας καλώντας συμμαθητές σας από το σχολείο για να κάνουν πελματογραφία. Τώρα που το έργο σας αυτό φτάνει στο τέλος, καλείσαι να απαντήσεις σε ορισμένα ερωτήματα. Μελέτησέ τα με προσοχή και δώσε την απάντηση που κατά τη γνώμη σου ταιριάζει καλύτερα. Ακόμη, γράψε τις προσωπικές σου σκέψεις γύρω από το θέμα αυτό. Δε χρειάζεται να γράψεις το όνομά σου.

1. Πώς αντέδρασες όταν για πρώτη φορά ακούστηκε η ιδέα να κάνετε πελματογραφία στους μαθητές των άλλων τάξεων του σχολείου ;
2. Πώς νοιώθεις τώρα που ολοκληρώθηκε το έργο αυτό ;
3. Γράψε δύο προβλήματα που συναντήσατε στην προσπάθειά σας και πώς τα ξεπεράσατε.
4. Πώς αντέδρασαν οι μαθητές εκείνοι στους οποίους ανακοινώσατε ότι καταγράψατε ενδείξεις πλατυποδίας ; (γράψε π.χ. αν το περίμεναν, αν ξαφνιάστηκαν, αν ήταν δύσπιστοι απέναντί σας ή ότι άλλο εσύ διαπίστωσες)
5. Όταν γίνονταν οι πελματογραφίες στους μαθητές των άλλων τάξεων εσύ, όπως και τα άλλα παιδιά της τάξης σου, έκανες κάποιο συγκεκριμένο έργο (π.χ. οδηγίες προς το παιδί που εξετάζεται, χρήση Η/Υ, ερμηνεία της αποτύπωσης στην οθόνη του Η/Υ, ενημέρωση καρτέλας του μαθητή). Ασχολήθηκες με όλα αυτά τα μικρά έργα ή με ορισμένα από αυτά; (γράψε ποια)
6. Υπήρχαν συμμαθητές σου στην τάξη που δεν συμμετείχαν όταν εκπαιδευόσασταν στο έργο και όταν κάνατε τις πελματογραφίες στους μαθητές των άλλων τάξεων ; Για ποιο λόγο πιστεύεις ότι δεν συμμετείχαν ;
7. Πώς ήταν η συνεργασία των μελών στην ομάδα ;

8. Πιστεύεις ότι η εμπειρία που απέκτησες μέσα από αυτό το έργο θα σε βοηθήσει σε κάτι στην επαγγελματική σου πορεία ;

9. Γράψε πόσο σου άρεσε αυτό το είδος δραστηριότητας στο σχολείο:

- ☐ Δε μου άρεσε πολύ, προτιμώ άλλους τρόπους δουλειάς
- ☐ Μου άρεσε, αλλά μου αρέσουν και άλλοι τρόποι δουλειάς
- ☐ Μου άρεσε πολύ, το προτιμώ από άλλους τρόπους δουλειάς στο σχολείο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΥΠΟΒΛΗΘΟΥΝ

ΣΕ ΠΕΛΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Συμμετείχες σε μια έρευνα όπου οι μαθητές του τμήματος Ακ έκαναν μια καταγραφή ενδείξεων πλατυποδίας σε συμμαθητές τους, χρησιμοποιώντας ένα ειδικό όργανο (τον πελματογράφο). Καλείσαι να απαντήσεις τώρα σε ορισμένες ερωτήσεις σχετικά με την πρωτοβουλία αυτή. Δε χρειάζεται να γράψεις το όνομά σου.

1. Πώς αντέδρασες όταν σας κάλεσαν οι συμμαθητές σου του Ακ για προληπτικό έλεγχο για πλατυποδία ;

(μπορείς να γράψεις π.χ. αν ήσουν δύσπιστος, αν το βρήκες ενδιαφέρον, αν το είδες σαν ευκαιρία για μια αλλαγή ή ότι άλλο ένοιωσες)

2. Άλλαξε καθόλου η στάση σου μετά την εξέταση που πραγματοποιήθηκε ; Γράψε πώς ένοιωσες μετά.

3. Εντόπισαν τα παιδιά του Ακ ενδείξεις πλατυποδίας ;

☐ Ναι

☐ Όχι

4. Περίμενες αυτό το αποτέλεσμα ;

☐ Ναι

☐ Όχι

β) Πλήρη στοιχεία δείγματος:

Μονάδες δείγματος θα αποτελούν αφ' ενός οι μαθητές του 3ου ΤΕΕ Πάτρας, αφ' ετέρου οι μαθητές της ομάδας πρωτοβουλίας (ένα τμήμα περίπου 25 μαθητών) του ίδιου σχολείου. Το μέγεθος του δείγματος θα αφορά τον συνολικό πληθυσμό του σχολείου ο οποίος ανέρχεται περί τα 300 άτομα.

γ) Αναλυτική κατάσταση σχολείων:

Η έρευνα θα γίνει στο 3ο ΤΕΕ Πάτρας.

δ) Εκτίμηση ωρών:

Οι εκτιμώμενες ώρες που θα ασχοληθούν οι μαθητές ή οι εκπαιδευτικοί για την έρευνα ανέρχονται τις 18 και αναλύονται ως εξής:

8 ώρες διδασκαλίας προκειμένου για την εμβάθυνση στο θέμα και την απόκτηση των σχετικών δεξιοτήτων. Οι ώρες αυτές θα είναι ώρες του μαθήματος Αγωγής υγείας και δεν θα είναι σε βάρος κάποιου άλλου μαθήματος ή εκτός ωραρίου.

Οι επόμενες 10 ώρες θα αφορούν τις αξιολογήσεις των μαθητών του σχολείου και θα είναι ώρες οι οποίες θα καθοριστούν από τον Διευθυντή του Σχολείου στα πλαίσια που δεν θα δημιουργείται πρόβλημα σε βάρος των άλλων μαθημάτων και έτσι ούτως ώστε να μην διαταράσσεται η εύρυθμη λειτουργία του Σχολείου.

Οργάνωση έρευνας

Φορέας:

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. Πάτρας

Χρονοδιάγραμμα διεξαγωγής:

Έναρξη: Απρίλιος 2005

Στάδια: Εκπαίδευση μαθητών ομάδας πρωτοβουλίας, Απρίλιος – Μάιος 2005 Πελματογραφίες: Μάιος '05 έως Νοέμβριος '05

Πιθανός χρόνος λήξης: Δεκέμβριος '05

Βεβαίωση επόπτη καθηγητή:

Επισυνάφθηκε και απεστάλη στο Υπουργείο παιδείας

Βιογραφικό σημείωμα:

Επισυνάφθηκε και απεστάλη στο Υπουργείο παιδείας

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Το 3ο Τ.Ε.Ε., ο Δ/της του και όλο το προσωπικό ήταν διαθέσιμο προς εξυπηρέτηση μας. Μας παραχωρήθηκε αίθουσα ΗΥ προκειμένου να χρησιμοποιήσουμε τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, εάν χρειαστεί και προκειμένου να χρησιμοποιήσουμε την γιγαντοσθόνη για να προβάλουμε ζωντανά τα εργαστηριακά απεικονιστικά μας ευρήματα. Οτιδήποτε άλλο ζητήσαμε ήταν διαθέσιμο μέσα στα πλαίσια της άτυπης συνεργασίας μας. Δεν συναντήσαμε πρακτικές δυσκολίες άλλου τύπου πέραν της μιας και μοναδικής η οποία μας ανάγκασε να ξεφύγουμε του αρχικού μας σχεδιασμού ώστε να μην ολοκληρώσουμε την έρευνά μας. Αυτή η πρακτική δυσκολία είχε να κάνει με την έλλειψη συντονισμού από πλευράς σχολείου μιας και δικαιολογημένα, στα πλαίσια της άτυπης συνεργασίας μας, αυτό δεν μπορούσε να δεσμεύει ώρες από τους μαθητές, στις οποίες προβλέπονταν ή γίνονταν διάφορες εκδηλώσεις π.χ. άσκηση σεισμού, εκδρομές, παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων κλπ. Έτσι δεν επιτεύχθηκε η διεξαγωγή τριών δίωρων μαθημάτων, στα οποία θα πραγματοποιούσαμε άτυπα, περιμένοντας ωστόσο και την έγκριση του αιτήματός μας, τους πελματογραφικούς ελέγχους για την παρατήρηση της ύπαρξης πλατυποδίας. Η διδασκαλία ωστόσο είχε

ολοκληρωθεί και η ομάδα έρευνας, μάλιστα, είχε πραγματοποιήσει πέντε ολοκληρωμένους πελματογραφικούς ελέγχους σε μια πρόβα generale πριν τη διαδικασία αξιολόγησης όλων των μαθητών του σχολείου. Ελπίζουμε εν αναμονή και της έγκρισης του αιτήματός μας να διεξαγάγουμε την έρευνα (έτσι όπως αρχικά είχε σχεδιαστεί) την επόμενη σχολική περίοδο μιας και όλα είναι έτοιμα και το μόνο που απομένει τώρα πια είναι η ερευνητική ομάδα, χωρίς επιπλέον διδασκαλία, να προβεί από μόνη της στην αξιολόγηση των μαθητών και η δική μας παρουσία να είναι καθαρά συντονιστική.

Λόγω του ότι από τη μια δεν κατορθώσαμε να υλοποιήσουμε τον αρχικό μας σχεδιασμό, αλλά από την άλλη επειδή ολοκληρώσαμε τις διδακτικές μας επιλογές και τις διδακτικές μας μεθόδους και επειδή διαπιστώσαμε παιδαγωγικά ευεργετήματα, τα οποία θα αναπτυχθούν στο β' μέρος της εργασίας μας, θα προσπαθήσουμε να αξιοποιήσουμε αυτήν μας την εμπειρία στα σχολικά αναλυτικά προγράμματα στο γ' μέρος της εργασίας μας, για να διαπιστώσουμε α) εάν αυτά προωθούν τέτοιες δραστηριότητες και β) για να βρούμε ή να προσπαθήσουμε να επινοήσουμε τέτοιες δραστηριότητες παρόμοιες με αυτές που εμείς χρησιμοποιήσαμε.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Όλα τα μαθήματα που πραγματοποιήθηκαν στο 3ο ΤΕΕ ήταν μαθήματα δύο συνεχόμενων διδακτικών ωρών. Οι ώρες ήταν συνεχείς διότι στα νυκτερινά ΤΕΕ οι δύο τελευταίες ώρες γίνονται χωρίς ενδιάμεσο διάλειμμα. Σε κάθε μάθημα λοιπόν πραγματοποιείται ουσιαστικά μάθημα δύο διδακτικών ωρών δηλ. δύο μαθήματα. Γι' αυτό το λόγο, λοιπόν, όταν αναφέρουμε για παράδειγμα: μάθημα 1ο εννοούμε δύο μαθήματα κ.ο.κ.

ΜΑΘΗΜΑ 1ο 23-2-2005:

Είναι η πρώτη επίσκεψη στο 3ο Τ.Ε.Ε. και θα είναι η πρώτη επαφή που θα έχουμε με τους μαθητές οι οποίοι έχουν επιλεγεί από εμάς και οι οποίοι θα αποτελούν την ερευνητική ομάδα. Βέβαια οι μαθητές δεν ξέρουν τίποτα γι αυτό. Αυτές είναι δικές μας σκέψεις οι οποίες βεβαίως και δεν θα μπορέσουν να υλοποιηθούν εάν οι μαθητές δεν συμπεριφερθούν όπως εμείς εκτιμούμε ότι θα συμπεριφερθούν. Οι μαθητές αυτοί είναι μαθητές της Α' τάξεως της κομμωτικής και το Λύκειο είναι νυκτερινό. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία διότι οι μαθητές αυτοί αναγκάζονται να εργάζονται καθημερινά προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα οικογενειακά-οικονομικά προβλήματα που συνήθως έχουν οι περισσότεροι από αυτούς.

Αυτή μας η δώρη συνάντηση είχε πρώτα απ' όλα σκοπό την γνωριμία μας με τους μαθητές. Επειδή όμως οι ώρες μας όσον αφορά την έρευνά μας ήταν λίγες θα προσπαθούσαμε να βάλουμε κάποια ερωτήματα πάνω σε θέματα υγείας που πιθανόν θα απασχολούσαν τους μαθητές έτσι ώστε να τους εισαγάγουμε σιγά – σιγά στην ερευνητική διαδικασία που εμείς επιθυμούσαμε να εμπλακούν.

Κατά την είσοδό μας στην τάξη οι μαθητές ήταν ανήσυχοι, μιλούσαν μεταξύ τους χτυπούσαν (κουδούνιζαν) τα κινητά τους τηλέφωνα και έδειχναν αδιάφοροι και αγενείς στον άγνωστο μέχρι εκείνη τη στιγμή επισκέπτη - εκπαιδευτικό. Ύστερα από τις σχετικές συστάσεις της καθηγήτριας της αγωγής υγείας και αφού ενημερώθηκαν ότι θα ασχοληθούμε μαζί πάνω σε θέματα υγείας, που πιθανόν τους ενδιαφέρουν, οι μαθητές έδειξαν μια εντελώς αντίθετη συμπεριφορά. Ήταν ήσυχοι, ενδιαφερόντουσαν και άρχισαν να σκέφτονται, προκειμένου να δώσουν απάντηση στο ερώτημα, πιο ή ποια νομίζεται ότι είναι τα συχνότερα προβλήματα υγείας που πιθανόν θα αντιμετωπίσει ένα κομμωτής ή μία κομμώτρια στη διάρκεια της επαγγελματικής του πορείας. Οι απαντήσεις δόθηκαν προφορικά από όλους. Συμμετείχαν οι περισσότεροι. Στα προβλήματα υγείας τα οποία οι μαθητές της κομμωτικής αναφέρθηκαν ήταν προβλήματα του μυοσκελετικού, όπως λ.χ. οσφυαλγία, ισχιαλγία, οσφυοίσχιαλγία, κύφωση, σκολίωση και σε προβλήματα των αγγείων όπως λ.χ. φλεβίτιδα και κιρσοί. Μετά από σχετική γενική συζήτηση πάνω στα προβλήματα που οι ίδιοι ανέφεραν και με εκδηλωμένη την επιθυμία τους στο επόμενο μάθημα να μιλήσουμε για αυτού του είδους τα προβλήματα τα οποία τους απασχολούν κλείσαμε ραντεβού για την επόμενη δίωρη συνάντηση η οποία θα πραγματοποιούνταν την 28η - 2ου -2005.

ΜΑΘΗΜΑ 2ο 28-2-2005

Οι μαθητές ανέμεναν με αγωνία και έκδηλο ενδιαφέρον αυτή μας την προγραμματισμένη συνάντηση. Περίμεναν να ακούσουν με ενδιαφέρον πράγματα για τα οποία οι ίδιοι είχαν θέσει ερωτήματα και που τους είχαν προβληματίσει.

Επειδή το ενδιαφέρον των μαθητών είχε στραφεί, στο προηγούμενο μάθημα, στα προβλήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, είχε ήδη δοθεί η αφορμή ούτως ώστε να διατυπωθεί το εξής ερώτημα: Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η αιτία που προκαλούνται τα παραπάνω προβλήματα. Η απάντηση στην ερώτηση ήταν η εξής : η ορθοστασία. Αυτή η απάντηση των μαθητών καθώς και η αναφορά τους στα προαναφερθέντα προβλήματα οδηγούσαν την διεξαγωγή του μαθήματος και προδιέγραφαν την εξέλιξη και τη συνέχεια των επόμενων μαθημάτων όπως εμείς την είχαμε σχεδιάσει (εν αγνοία τους). Η λέξη ορθοστασία - όρθια στάση οδήγησε σε μια άλλη λέξη, την γήινη βαρύτητα και τις επιπτώσεις της στο μυοσκελετικό σύστημα.

Κλήθηκαν, λοιπόν, οι μαθητές να σχηματίσουν ομάδες και να συζητήσουν μεταξύ τους προκειμένου να διατυπώσουν τις απόψεις τους, προφορικά, όσον αφορά τη γήινη βαρύτητα και να δώσουν τον ορισμό της. Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν σωστές αν και το θέμα από τη μια αφορούσε φυσική και από την άλλη απευθυνόταν σε μαθητές κομμωτικής. Τα πράγματα γι' αυτούς θα έπρεπε να γίνουν ακόμα πιο δύσκολα μιας και θα έπρεπε να εξηγήσουμε την επίδραση της βαρύτητας στο σκελετό και πώς αυτός παραμορφώνεται εξ' αιτίας της. Η εισήγησή μας όσον αφορά τη γραμμή της βαρύτητας και τα σημεία διέλευσής της μέσα από το ανθρώπινο

σώμα ήταν απαραίτητη μιας και θέλαμε (όπως είχαμε προαποφασίσει), σε επόμενο μάθημα, να φέρουμε τους μαθητές σε επαφή με τον πελματογράφο. Θα αποτελούσε δηλ. τον συνδετικό κρίκο για την είσοδο του πελματογράφου στην τάξη με τον οποίο ο κάθε μαθητής θα μπορούσε να δει, πως η γραμμή της βαρύτητας επιδρά στο δικό του μυοσκελετικό σύστημα. Και ενώ για τους μαθητές αυτή θα ήταν η αφορμή για την είσοδο του πελματογράφου στην τάξη, για μας θα αποτελούσε το μέσο με το οποίο οι μαθητές θα εξοικειώνονταν προκειμένου να εκτελέσουμε τα πελματογραφήματα και να μελετήσουμε από τη μια την ύπαρξη τέτοιων προβλημάτων στο σχολείο και από την άλλη να ικανοποιήσουμε τους παιδαγωγικούς μας στόχους και σκοπούς όπως αυτοί αναπτύχθηκαν στο α' μέρος της εργασίας μας. Η πορεία του μαθήματος, ο σκοπός μας και οι στόχοι μας δεν έχουν γίνει ακόμη γνωστοί στους μαθητές.

Με την έναρξη της δεύτερης ώρας παρουσιάζεται στους μαθητές ο πελματογράφος. Συνδέεται με τον υπολογιστή και με έναν video projector προκειμένου για προβολή σε γιγαντοοθόνη. Για τη σύνδεση των παραπάνω ζητείτε η βοήθεια των μαθητών, λόγω του ότι θέλαμε να τους εμπλέξουμε ενεργά στην όλη διαδικασία. Η συμμετοχή τους στο κάλεσμα για βοήθεια στη συναρμολόγηση είναι καθολική. Μάλιστα υπάρχουν έντονες διενέξεις μεταξύ τους μιας και όπως είναι φυσικό δεν μπορούν να συμμετέχουν σε αυτό περισσότεροι των δύο έως τριών μαθητών.

Στον συνδεδεμένο, τώρα πια, πελματογράφο θέλουν όλοι να ανέβουν προκειμένου να διαπιστώσουν πώς η γραμμή της βαρύτητας επιδρά πάνω τους και πώς επηρεάζει το μυοσκελετικό τους σύστημα. Βασισμένοι μάλιστα στο θεωρητικό μέρος που ταυτόχρονα έχει αναπτυχθεί στις προηγούμενες ώρες των διδασκαλιών δεν διστάζουν να κάνουν παρατηρήσεις αξιολόγησης των συμμαθητών τους καθώς παρακολουθούν τις πελματογραφικές καταγραφές στη γιγαντοοθόνη μέσω του video projector.

Η συμμετοχή τους είναι καθολική, το ενδιαφέρον του πολύ μεγάλο και παρ' ότι η ώρα είναι κοντά στις 10.30 μ.μ. και παρά την κούρασή τους (μαθητές εργαζόμενοι) δεν θέλουν να τελειώσει το μάθημα εάν όλοι δεν ανέβουν στον πελματογράφο. Όμως η ώρα έχει και πάλι τελειώσει. Οι μαθητές εκφράζουν την επιθυμία τους, στο επόμενο μάθημα να εξεταστούν όλοι στον πελματογράφο. Η εσκεμμένη απάντησή μας ότι κάτι τέτοιο είναι δύσκολο να γίνει σε όλους, παρά μόνο στην περίπτωση που και οι ίδιοι θελήσουν να βοηθήσουν, αφού εκπαιδεύουν προς αυτή την κατεύθυνση, τους βρίσκει καθολικά απολύτως σύμφωνους και τους εντυπωσιάζει ακόμα περισσότερο. Συμφωνείται, η εξέταση πέρα από τον έλεγχο και την καταγραφή της γραμμής της βαρύτητας να περιλαμβάνει και έναν ουσιαστικότερο έλεγχο, για τους μαθητές. Τον έλεγχο για πλατυποδία.

Κατ' αυτόν τον τρόπο καταφέραμε να οδηγήσουμε τη σκέψη και την επιθυμία των μαθητών εκεί που ουσιαστικά εμείς είχαμε προσχεδιάσει. Τίποτα όμως δεν θα μπορούσε να προχωρήσει εάν δεν είχαμε καταφέρει να κερδίσουμε την σύμφωνη γνώμη των μαθητών. Η διδακτική μας επιλογή αν και διαφοροποιείται αρχικά από

την μέθοδο project, όσον αφορά στο ότι εμείς είχαμε προαποφασίσει την εξέλιξη του μαθήματος, στη συνέχεια ταυτίζεται απόλυτα με την πορεία που αυτή πήρε υπό την επίδραση και την κατεύθυνση που οι ίδιοι οι μαθητές της έδωσαν.

ΜΑΘΗΜΑ 3ο 07-03-2005

1η ώρα:

Τέθηκε το ερώτημα τι είναι πλατυποδία. Οι μαθητές κλήθηκαν να δημιουργήσουν ομάδες και να απαντήσουν στο πιο πάνω ερώτημα. Αφού συγκεντρώθηκαν οι απαντήσεις και συζητήθηκαν οι απόψεις τους κατέληξαν στον ορισμό της πλατυποδίας ως την μη ύπαρξη ή εξάλειψη της ποδικής καμάρας.

Δόθηκε έντυπο στους μαθητές που πέραν του ότι επιβεβαίωνε την ορθότητα του ορισμού που οι ίδιοι είχαν δώσει προηγουμένως, περιέγραφε τους τύπους της πλατυποδίας. Ανάλογες φωτογραφίες οι οποίες συμπεριλαμβάνοντουσαν στο έντυπο αφορούσαν αντίστοιχα τον κάθε περιγραφόμενο τύπο πλατυποδίας και χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να βοηθηθούν οι μαθητές στην κατανόηση των ως άνω

διακρίσεων. Ακολούθησε συζήτηση και δόθηκαν απαντήσεις στα πολλά ερωτήματα που έθεσαν οι μαθητές με αφορμή το πιο πάνω έντυπο προκειμένου αυτοί να κατανοήσουν και να είναι σε θέση να διακρίνουν τον κάθε ένα τύπο πλατυποδίας ξεχωριστά. Το ενδιαφέρον των μαθητών ήταν καθολικό και υπερβολικά μεγάλο. Καθένας απ' αυτούς προσπαθούσε να κατανοήσει την πλατυποδία και τους τύπους της αντιπαραβάλλοντας τις φωτογραφίες με την εικόνα των πελμάτων του, την οποία βεβαίως είχε στο μυαλό του.

Το καθολικό ενδιαφέρον, έγινε υπέρμετρο, όταν τέθηκε το εξής ερώτημα: "Εντάξει αφού τώρα κατανοήσατε την πλατυποδία και τους τύπους της μπορούμε να προχωρήσουμε στον πελματογραφικό έλεγχο, όπως άλλωστε μου ζητήσατε στο προηγούμενο μάθημα, προκειμένου να δείτε και εκεί τις αντικειμενικές καταγραφές. Τι θα λέγατε όμως; Πώς στο επόμενο μάθημα θα θυμόμαστε τι είδαμε και τι είπαμε για τον καθένα σας; Μήπως πρέπει να σχεδιάσουμε και μία καρτέλα (δημογραφική καρτέλα) με όνομα, επώνυμο ημερομηνία γέννησης ή οτιδήποτε άλλο εσείς θεωρείτε σημαντικό και σε συνάρτηση πάντα με αυτά που είπαμε πιο πριν; Μήπως θα θέλατε να χωριστείτε πάλι σε ομάδες και να συγκεντρώσετε τα στοιχεία που θεωρείτε απαραίτητα για την παραπάνω καρτέλα;" Η καταφατικές απαντήσεις ο ενθουσιασμός, η χαρά , η ικανοποίηση διατάραξαν την απόλυτη ησυχία της τάξης και η ένταση που δημιουργήθηκε από την εντονότατη έκφραση των πιο πάνω συναισθημάτων δεν διάρκεσε πάνω από ελάχιστα δευτερόλεπτα. Η απόλυτη ησυχία, η καθολική συμμετοχή η τέλεια συνεργασία στις ομάδες ήρθαν αυτομάτως χωρίς παρέμβαση ή παράκληση. Στη φάση συμπλήρωσης των στοιχείων επικρατούσε έντονο το στοιχείο της ομαδικής εργασίας. Η ταχύτητα, με σκοπό να φέρουν σε πέρας αυτό που ζητήθηκε, χαρακτήριζε όλες τις ομάδες που ήθελαν να τελειώσουν, η κάθε μια πρώτη, προκειμένου να προλάβουν να πουν και να δώσουν τα περισσότερα στοιχεία. Η ευγενής άμιλλα ήταν εμφανέστατη. Το

αποτέλεσμα της συγκέντρωσης των στοιχείων ήταν καταπληκτικό. Υπήρχαν στοιχεία πραγματικά σημαντικά τα οποία και οι προγραμματιστές του λογισμικού του πελματογράφου δεν τα είχαν συμπεριλάβει στο πρόγραμμα τους. Την παραπάνω καρτέλα και με δική τους πρωτοβουλία οι μαθητές ζήτησαν να την καθαρογράψουν σε Η\Υ και να την βγάλουν αντίγραφα προκειμένου να τη χρησιμοποιήσουμε στα επόμενα μαθήματα.

Ιδιαίτερη σημασία, θεωρώ, πως έχει από εκπαιδευτική σκοπιά και αξίζει να σημειωθεί ότι οι πιο πάνω μαθητές είναι μαθητές νυκτερινού Λυκείου, οι περισσότεροι των οποίων αντιμετωπίζουν τρομερά βιοποριστικά προβλήματα αναγκασμένοι να εργάζονται από το πρωί έως λίγο πριν έρθουν στο σχολείο. Παρά, λοιπόν, τα οποιαδήποτε προβλήματά τους αλλά και την ολόημερη σωματική τους καταπόνηση είναι άξιο απορίας το καθολικό τους ενδιαφέρον και ο υπέρμετρος ενθουσιασμός τους.

2η ώρα:

Το μάθημα είναι σχεδιασμένο να συμπεριλάβει δύο φάσεις. Η πρώτη φάση θα έχει να κάνει με την παρατήρηση κάποιων πελμάτων, με μοντέλα τους ίδιους τους μαθητές και η δεύτερη φάση θα έρχεται να επιβεβαιώσει ή να διαψεύσει τα κλινικά ευρήματα και τις παρατηρήσεις τους, με αντικειμενική πελματογραφική καταγραφή. Ο πελματογράφος που θα χρησιμοποιείται είναι ένας πελματογράφος τύπου COMEX συνδεδεμένος με ένα notebook pc καθώς επίσης και με ένα video projector προκειμένου να μπορούν οι μαθητές να παρακολουθούν σε γιγαντοοθόνη. Τα ίδια μέσα θα χρησιμοποιούνται στο εξής συνεχώς με κάποια πιθανότητα να προστεθούν και κάποια άλλα εάν βεβαίως αυτό κριθεί απαραίτητο με την έννοια να αυξηθεί ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον των μαθητών παρόλο που αυτό είναι ήδη υψηλό.

Στο κάλεσμα ενός μαθητή για μοντέλο η προσφορά είναι αθρόα, τόσο μεγάλη μάλιστα που προκαλεί διενέξεις στους μαθητές και δυσκολία από πλευράς εκπαιδευτικού να επιλέξει κάποιον προκειμένου να μην στεναχωρήσει τους άλλους.

Εξετάζεται κλινικά το πέλμα από το μοντέλο που τελικά υποβάλλεται στην εξέταση και η ερώτηση που τίθεται είναι εάν το πέλμα είναι φυσιολογικό ή υπάρχει πλατυποδία. Ζητείται η άποψη των μαθητών σύμφωνα πάντα με αυτά που γνωρίζουν. Οι συμμαθητές του έχουν όλοι άποψη. Μάλιστα προβαίνουν και σε συμπεράσματα. Το μοντέλο μας πελματογραφείται, εν' συνεχεία και αντιπαραβάλλεται η άποψη των μαθητών με την ηλεκτρονική ανάλυση. Η ίδια διαδικασία επαναλαμβάνεται και σε έναν – δύο μαθητές ακόμα. Από την παραπάνω διαδικασία προκύπτει ότι οι μαθητές θα πρέπει να διδαχθούν και τους τύπους τις φυσιολογικής ποδικής καμάρας (πέρα από τους τύπους τις πλατυποδίας) προκειμένου να μην συγχέεται ιδίως η χαμηλή (φυσιολογική) ποδική καμάρα, με πλατυποδία. Οι διακρίσεις των τύπων της ποδικής καμάρας δεν είχαν σχεδιαστεί να περιγραφούν ή να αναπτυχθούν στους μαθητές με την έννοια του να μην φορτωθούν αυτοί με πολλές διακρίσεις και κατηγοριοποιήσεις μιας και το γνωστικό τους αντικείμενο είναι πέραν των επαγγελματιών υγείας (κομμωτές).

Κρίθηκε όμως απαραίτητο να γίνει μιας και προκύπτει σύγχυση ιδίως με την χαμηλή ποδική καμάρα και μιας και η τάξη «τραβά» και ανταποκρίνεται άριστα, ίσως καλύτερα και από μαθητές που το γνωστικό τους αντικείμενο συμπίπτει με τη θεματική ενότητα την οποία αναπτύσσουμε. Η τάξη «τραβά» αν και χρησιμοποιείται ειδική ορολογία και επιστημονικές έννοιες οι οποίες είναι πρωτόγνωρες γι' αυτούς τους μαθητές. Έννοιες που τις βάζουν στο λεξιλόγιο τους και τις χρησιμοποιούν όλο και συχνότερα.

Η επόμενη συνάντηση ορίζεται, την οποία μάλιστα οι μαθητές θέλουν να γίνει το συντομότερο, για την Τετάρτη 9-3-2005

ΜΑΘΗΜΑ 4 ο 09-03-2005

1η ώρα:

Οι μαθητές είχαν ετοιμάσει και καθαρογράψει τη δημογραφική καρτέλα. Μάλιστα την είχαν φωτοτυπήσει στο φωτοαντιγραφικό του σχολείου. Θεώρησαν τόσο σπουδαίο πράγμα την δημιουργία της δημογραφικής καρτέλας που παρακάλεσαν να κρατήσουν από μια κόπια ο καθένας, πράγμα και το οποίο φυσικά έγινε.

Τα απαραίτητα μέσα συνδέονται και συναρμολογούνται με την άμεση συμμετοχή όλων των μαθητών. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος προς αυτήν την κατεύθυνση είναι και πάλι καθολική. Όλοι θέλουν να βοηθήσουν στη συναρμολόγηση τους. Άλλοι βγάζουν από τη βαλίτσα του το notebook, άλλοι ξεδιπλώνουν τα καλώδιά του, άλλοι ετοιμάζουν τον πελματογράφο και άλλοι βοηθούν στο setup του video projector.

Αφού η ως άνω διαδικασία ολοκληρώθηκε, ακολούθησε η εισήγηση, όπως άλλωστε είχε προγραμματιστεί, για τους φυσιολογικούς τύπους της ποδικής καμάρας. Οι τρεις τύποι της ποδικής καμάρας (υψηλή, μεσαία, και χαμηλή) αναλύθηκαν και περιγράφηκαν με ακρίβεια. Η περιγραφή ενισχύθηκε με την προβολή, στην γιγαντοοθόνη, πελμάτων με ποδική καμάρα όλων των τύπων. Στη συνέχεια ζητήθηκε από τους μαθητές να διακρίνουν τους τύπους της ποδικής καμάρας που προβάλλονταν στη γιγαντοοθόνη.

2η ώρα:

Στα διδακτικά μέσα προστίθεται και ψηφιακή φωτογραφική μηχανή.

Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες. Η πρώτη ομάδα αναλαμβάνει να συμπληρώνει τη δημογραφική καρτέλα των εξεταζομένων. Η δεύτερη ομάδα αναλαμβάνει να εξετάζει κλινικά ενώ η τρίτη να φωτογραφίζει τα πέλματα. Η τέταρτη ομάδα εκτελεί τον πελματογραφικό έλεγχο. Χρησιμοποιεί το notebook και τοποθετεί τα μοντέλα μαθητές πάνω στον πελματογράφο δίνοντας ταυτόχρονα και τις απαραίτητες εντολές και οδηγίες προκειμένου για τη σωστή τοποθέτησή τους πάνω σ' αυτόν. Οι απόψεις τις δεύτερης ομάδας διασταυρώνονται, επιβεβαιώνονται ή διαψεύδονται από την τέταρτη ομάδα.

Η παραπάνω διαδικασία εφαρμόζεται σε δύο μοντέλα μαθητές στη διάρκεια της διδακτικής ώρας. Σκοπός της ως άνω διαδικασίας είναι, με την επανάληψη και την εξάσκηση, οι δεύτερη ομάδα να μπορεί να διακρίνει κλινικά τα

φυσιολογικά πέλματα από τα πέλματα με πλατυποδία έτσι ώστε στην τέταρτη ομάδα αξιολόγησης να φτάνουν μόνο αυτοί που έχουν σοβαρές υποψίες για πλατυποδία. Αυτό θα εξυπηρετήσει στο να ελεγχθούν πολύ μεγαλύτερες ομάδες μαθητών μέσα στο σχολείο από τους μαθητές της τάξης ΑΚ.

ΜΑΘΗΜΑ 5 ο 30-3-2005

Πιστεύουμε πως οι μαθητές έχουν κατανοήσει πλήρως το πρόβλημα της πλατυποδίας και πως είναι σε θέση να εκτελέσουν χωρισμένοι σε ομάδες όπως άλλωστε παραπάνω εργάστηκαν, πελματογραφικούς ελέγχους σε μεγαλύτερες ομάδες μαθητών πέραν της Α. Κ.

Για την αξιολόγηση όλων μας (εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων) στο συγκεκριμένο δώρο οι μαθητές θα κατασκεύαζαν διδακτικό poster το οποίο θα αφορούσε την πλατυποδία. Το υλικό το οποίο δόθηκε στους μαθητές ήταν ένα πανό και αυτοκόλλητες φωτογραφίες οι οποίες περιελάμβαναν τόσο φυσιολογικές ποδικές καμάρες όσο και καμάρες με πλατυποδία. Ως τίτλοι των παραπάνω φωτογραφιών θα επικολλούνταν αυτοκόλλητες γραμματοσειρές με τίτλους, ορισμούς, επεξηγήσεις κλπ. Μοιράστηκαν, συνολικά, τέσσερα πανό και αντίστοιχο φωτογραφικό υλικό και γραμματοσειρές. Οι μαθητές θα χωρίζονταν σε τέσσερις ομάδες και η κάθε μια θα προσπαθούσε με το υλικό που της είχε δοθεί να κατασκευάσει το δικό της poster. Τα πανό είχαν διαστάσεις 1μ. Χ 1.34μ και το φωτογραφικό υλικό ήταν τυπωμένο σε αυτοκόλλητες ετικέτες μεγέθους ½ Α4. Οι διαστάσεις του πανό αλλά και του έντυπου αυτοκόλλητου υλικού ήταν μεγάλες έτσι ώστε να μπορούν να συμμετέχουν πολλοί μαθητές ανά ομάδα. Τα φαινόμενα αρχηγίας παρατηρήθηκαν και εδώ. Είναι άξιο απορίας, όπως τουλάχιστον αναφέρει η εκπαιδευτικός της τάξης, το ότι: «μαθητές οι οποίοι, ήταν αυτοί που δημιουργούσαν προβλήματα σε κάθε διδακτική ώρα, τώρα εργάζονται με πάθος και μάλιστα μερικοί απ' αυτούς έχουν αναπτύξει αρχηγικές τάσεις». Όλες οι ομάδες εργάστηκαν αρμονικά και υπήρξε απόλυτη συνεργασία μεταξύ των μελών της κάθε ομάδας. Αλλά και οι ομάδες μεταξύ τους λειτούργησαν ομαλά και σε κλίμα ευγενούς άμιλλας. Αυτό άλλωστε ενισχυόταν ακόμα περισσότερο και από τη Διεύθυνση του σχολείου που επιβράβευε συλλογικές προσπάθειες και γενικότερα προσπάθειες που αναδείκνυαν τους μαθητές και το σχολείο γενικότερα. Οι μαθητές αφού ολοκλήρωσαν την κατασκευή των poster ζήτησαν να φωτογραφηθούν μαζί με αυτά, πράγμα και το οποίο έγινε, καθώς επίσης και αναμνηστικές φωτογραφίες (εικόνα 1).

Όλα τα poster είχαν διαφορετική δομή, διαφορετική διάταξη ενοτήτων και διαφορετική αισθητική απεικόνιση. Ορισμένα είχαν σχεδιαστεί από τους μαθητές έτσι ώστε οι εικόνες να έχουν κάθετη διάταξη και άλλες οριζόντια. Όλα όμως στο σύνολο τους ήταν σωστά και η τοποθέτηση των εικόνων είχε αντιστοιχιστεί απόλυτα με τους τίτλους και τους ορισμούς πράγμα το οποίο επιβεβαίωνε την άποψη μας ότι οι μαθητές έχουν κατανοήσει πλήρως την πλατυποδία και πως από εδώ και πέρα και με τη χρήση του poster τους, ως μέσου υπενθύμισης, θα μπορούσαν να προβούν σε πελματογραφικούς ελέγχους.

Εικόνα 1. Απεικόνιση των ομάδων εργασίας για την κατασκευή διδακτικού poster.

Η ιδέα να πελματογραφήσουν όλο το σχολείο μιας και αυτοί τώρα θεωρούνται (από εμάς) ότι είναι πολύ ικανοί προκειμένου να καταφέρουν κάτι τέτοιο «πέφτει».

Οι αντιδράσεις τους είναι απεριόριστες. Η έκφρασή τους μεταξύ αμηχανίας και απορίας. Η ανακοίνωση αυτής της ιδέας τους χαροποιεί πάρα πολύ και τους κάνει να αισθάνονται ιδιαίτερα χρήσιμοι για το σχολείο τους. Τους δίνει αυτοπεποίθηση και σιγουριά. Εμπιστοσύνη στους ίδιους και τους συμμαθητές τους. Άξιο παρατήρησης είναι πάντως το γεγονός ότι κάποιοι από αυτούς εκφράζουν σκέψεις οι οποίες επαναπροσδιορίζουν τις αποφάσεις τους όσον αφορά την τελική επιλογή του επαγγέλματος τους.

Προκειμένου για την πελματογράφιση όλων των μαθητών του 3ου ΤΕΕ και πριν την πραγματοποίηση της θεωρείται σκόπιμο να προηγηθεί μια τελική δοκιμαστική διαδικασία η οποία θα γίνει σε μαθητές μοντέλα της τάξεως Α. Κ. Η θέση μας από εδώ και στο εξής έχει την έννοια της καθοδήγησης και τις αποφάσεις για τη διεξαγωγή της εξέτασης - αξιολόγησης παίρνουν οι ίδιοι οι μαθητές. Αποφασίζουν, λοιπόν, στο επόμενο μάθημα το οποίο θα πραγματοποιηθεί την 4η - 4ου - 2005 να πραγματοποιήσουν μεταξύ τους την προαναφερόμενη τελευταία δοκιμαστική διαδικασία για να είναι απόλυτα έτοιμοι ώστε στο αμέσως επόμενο μάθημα να

αξιολογήσουν τους συμμαθητές τους, των άλλων τάξεων του ίδιου σχολείου.

ΜΑΘΗΜΑ 6ο 4-04 -2005

Σ' αυτό το δίωρο μάθημα την πρώτη ώρα γίνεται μια περιληπτική και σύντομη επανάληψη ενώ την δεύτερη ώρα διεξάγονται οι πελματογραφικοί έλεγχοι (εικόνα 2). Οι μαθητές διαιρούνται σε τέσσερις ομάδες. Στην τάξη όπου θα διεξαχθεί η δοκιμασία, τα καθίσματα έχουν τοποθετηθεί κυκλικά. Αυτό διευκόλυνε το πέρασμα των μαθητών που θα εξετάζονταν από τη μία θέση εργασίας στην άλλη. Θα διευκόλυνε επίσης τους μαθητές – εξεταστές έτσι ώστε να έχουν καλή επικοινωνία μεταξύ τους ώστε να συντονίζουν τις ενέργειές τους. Δημιουργούνται λοιπόν τέσσερις σταθμοί εργασίας όπου ο κάθε ένας αντιστοιχεί και σε μία ομάδα. Η κάθε ομάδα αποτελείται από δύο άτομα και το σύνολο και των τεσσάρων ομάδων είναι οκτώ άτομα. Η πρώτη ομάδα συμπληρώνει τη δημογραφική καρτέλα των εξεταζόμενων. Η δεύτερη ομάδα εξετάζει κλινικά τους εξεταζόμενους μαθητές. Η τρίτη ομάδα φωτογραφίζει τα πέλματα και μεταφέρει τα αποτελέσματα στον υπολογιστή και η τέταρτη ομάδα εκτελεί τους πελματογραφικούς ελέγχους χρησιμοποιώντας τον πελματογράφο.

Η διαδικασία εκτέλεσης των πελματογραφικών ελέγχων ξεκινά όπως παραπάνω περιγράφηκε. Κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας που είναι τριαντάλεπτη πραγματοποιούνται πέντε αξιολογήσεις. Στην αρχή οι μαθητές και μέχρι να συγχρονιστούν και να συντονιστούν μεταξύ τους πραγματοποιούσαν τη διαδικασία πιο αργά ενώ καθώς η διαδικασία εξελισσόταν οι μαθητές ήταν πιο γρήγοροι. Ο ρόλος ο δικός μας ήταν βοηθητικός και περισσότερο συντονιστικός αρχικά, ενώ καθώς η διαδικασία επαναλαμβάνονταν θα μπορούσαμε να πούμε ότι γινόμασταν περισσότερο παρατηρητές.

Με την ολοκλήρωση των πέντε πελματογραφικών αξιολογήσεων μπορούσαμε με σιγουριά να προχωρήσουμε στις επόμενες φάσεις αξιολόγησης που δεν ήταν άλλες από την αξιολόγηση των μαθητών ολόκληρου του σχολείου. Οι ομάδες μας ήταν έτοιμες. Σ' αυτές μάλιστα θα μπορούσαν να συμμετέχουν ακόμα περισσότεροι μαθητές. Θα μπορούσαν δηλ. να είναι πιο πολυπληθείς μιας και θα ήταν διαθέσιμοι και οι υπόλοιποι μαθητές της Α. Κ. οι οποίοι σήμερα αποτελούσαν τα μοντέλα μας.

Εικόνα 2. Απεικόνιση της διαδικασίας του πελματογραφήματος στην σχολική τάξη.

Αν και καταφέραμε να εκπαιδεύσουμε την παραπάνω τάξη και αν και είμαστε έτοιμοι να πραγματοποιήσουμε τους ελέγχους – αξιολογήσεις στους μαθητές ολόκληρου του σχολείου στα επόμενα τρία δίωρα μαθήματα κάτι τέτοιο δεν επιτεύχθει για τους λόγους που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή αυτής της εργασίας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΤΑ

Κατά τη διάρκεια ανάπτυξης του σχεδίου δράσης όπως αυτό περιγράφηκε παραπάνω μας δόθηκε η δυνατότητα να παρακολουθήσουμε ενεργά και άμεσα τη συμπεριφορά των μαθητών καθώς επίσης και τα αποτελέσματα που αυτό είχε όσον αφορά την γνώση και τον τρόπο προσέγγισης της, από τους μαθητές.

Αυτό που πραγματικά ήταν εμφανές κατά τη διάρκεια όλων των μαθημάτων ήταν το γεγονός ότι οι μαθητές δεν εμφάνιζαν υποτακτική εξάρτηση από τον εκπαιδευτικό [12]. Οι σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών ήταν σχέσεις εμπιστοσύνης, αλληλοεκτιμήσεις, συνεργασίας, αλληλοσυμπλήρωσης και αλληλοβοήθειας προκειμένου για την επίτευξη του στόχου που οι μαθητές είχαν βάλει [6,7,8,12]. Ο εκπαιδευτικός ήταν το μέσο, γι' αυτούς, με το οποίο θα έφταναν το στόχο τους. Όπως άλλωστε αναφέρεται στο περιοδικό: Νέα παιδεία , τεύχος 80 και στο κεφάλαιο: μέθοδος project στην σελίδα 80 «Κι ο εκπαιδευτικός αλλάζει έστω και προσωρινά: Ενεργεί – πράγμα ασυνήθιστο – σύμφωνα με τις προσδοκίες της παιδαγωγικής σκέψης και οι ιδιόμορφοι στόχοι του project γίνονται και δικοί του στόχοι [7]».

Η εμπλοκή των μαθητών στη ενεργή διαδικασία της επεξεργασίας των δεδομένων συνέβαλε στη διαλογική και διαλεκτική επικοινωνία, την αυτοδιερεύνηση και τη συλλογική διερεύνηση, την αλληλουχική ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη συλλογική εργασία [12]. Οι μαθητές εργάζονται ομαδικά, συνεργάζονται μεταξύ τους αρμονικά και αντιλαμβάνονται την έννοια και τις δυνατότητες της ομάδας. Αναπτύσσονται πολύπλευρα και τους δίνεται η δυνατότητα να ελέγχουν τις γνώσεις τους και να στέκονται κριτικά απέναντι σε αυτές. Ενσωματώνουν τη δική τους δουλειά και της ομάδας τους στο συνολικό αποτέλεσμα [7] . Οι διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται στην τάξη διαμορφώνουν την αυτοαντίληψη τους και την αυτόεκτίμηση τους ως μαθητών και ως προσώπων γενικότερα. Οι μαθητές ζουν με τη χαρά της συνεργασίας. Η πρωτοβουλία διαδέχεται την παθητικότητα και η ευθύνη την ανευθυνότητα. Το σχολικό βιβλίο δεν χρησιμοποιείται και οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι δεν τους προσφέρετε μια φιλτραρισμένη γνώση αλλά τη γνώση τη ανακαλύπτουν και τη δημιουργούν οι ίδιοι [6].

Η ομαδοκεντρική διδασκαλία που πολλές φορές χρησιμοποιείται δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αντιληφθούν τη σημασία των διαπροσωπικών σχέσεων και του θετικού ψυχολογικού κλίματος [12].

Οι μαθητές εμπλέκονται σε δραστηριότητες μαθητείας και έτσι η διδασκαλία είναι ενδιαφέρουσα και ουσιαστική και ο εκπαιδευτικός δεν παραδίδει μαθήματα σε κενά θρανία και αδιάφορους μαθητές που ασχολούνται

με άλλα πράγματα τα οποία θεωρούν και βρίσκουν πιο ενδιαφέροντα.

Οι τάσεις αρχηγίας ήταν εμφανής και αυτό που εντυπωσίασε ιδιαίτερα ήταν το γεγονός ότι την αρχηγική συμπεριφορά έδειξαν μαθητές οι οποίοι ήταν οι αδιάφοροι μαθητές της τάξης και αυτοί που τις περισσότερες φορές δημιουργούσαν προβλήματα στη διάρκεια της διδασκαλίας. Εντύπωση προκάλεσε επίσης το γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι μαθητές είχαν και οργανωτικές και διοικητικές ικανότητες και ότι αυτοί ήταν οι πιο ήσυχοι και οι πιο συνεπείς στις υποχρεώσεις που προέκυπταν από την παραπάνω εργασία.

Η δυνατότητα ενασχόλησης με διαφορετικά μέσα κάθε φορά (υπολογιστή, φωτογραφική μηχανή, πελματογράφο κλπ.) ανατροφοδοτούσε καινούρια ενδιαφέροντα και πέραν από το ότι έκανε τους μαθητές να μην κουράζονται (βαριούνται) τους έκανε να σκεφτούν και άλλες επαγγελματικές λύσεις ή δρόμους τους οποίους δεν είχαν σκεφτεί. Συγκεκριμένα οι μαθητές της Α. Κ. παρότι η κατεύθυνση τους ήταν η κομμωτική άρχισαν να κάνουν ερωτήσεις και να εκδηλώνουν ενδιαφέρον για άλλες επιστήμες που έχουν σχέση με την υγεία την πληροφορική ή τη γραφιστική. Η διεπιστημονικότητα της προσέγγισης, η παραγωγή του έργου, η ανταπόκριση στα ενδιαφέροντα των μαθητών, το όφελος για τον κοινωνικό περίγυρο και η από κοινού κατάστρωση των μαθησιακών διαδικασιών όπως άλλωστε περιγράφεται και αναλύεται και από τη μέθοδο project είναι εμφανής [6,7,8,].

Η σωματική κούραση μάλιστα η οποία ήταν δεδομένη λόγω του ότι οι συγκεκριμένοι μαθητές εργάζονται έως αργά το απόγευμα δεν τους εμπόδιζε ούτε ως προς τη συμμετοχή τους ούτε ως προς τις αναζητήσεις τους. Η άποψη των γνωστικών θεωριών μάθησης ότι η γνώση κατασκευάζεται, ενισχύεται και επιβεβαιώνεται στη μελέτη μας. Αλλά και στοιχεία από την εποικοδομητική θεωρία είναι εμφανή όπως:

- η μάθηση είναι μια προσωπική «περιπέτεια»!
- έμφαση στη συμμετοχή του μαθητευόμενου στη διαδικασία της μάθησης
- η μάθηση «κατασκευάζεται», «οικοδομείται» [4]

Τέλος αυτό που θα θέλαμε να αναδείξουμε ως το σημαντικότερο όλων, χωρίς βεβαίως να θέλουμε να υποβαθμίσουμε τη σημασία των όσων μέχρι τώρα αναφέραμε, είναι η χαρά που επικρατούσε μέσα στην τάξη κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και η έντονη επιθυμία των μαθητών, το συγκεκριμένο μάθημα να μην τελειώσει ποτέ. Αυτή η ψυχολογική ευφορία που επικρατούσε έτσι ώστε να κάνει τους μαθητές να βιώνουν και να ζουν πραγματικά το μάθημα, μας επιβεβαίωνε καθημερινά την ανάγκη και τη χρησιμότητα τέτοιων διδακτικών παρεμβάσεων, οι οποίες θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται για να γίνονται τα μαθήματα σήμερα. Στο τρίτο μέρος της εργασίας μας θα προσπαθήσουμε μελετώντας τα αναλυτικά προγράμματα του σχολείου να διαπιστώσουμε εάν υπάρχουν τέτοιου είδους διδακτικές παρεμβάσεις και εάν όχι, εάν είναι δυνατόν να τις επινοήσουμε...

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η μελέτη μας δεν είχε την επιθυμητή και προκαθορισμένη έκβαση για μας αλλά και για τους μαθητές που συμμετείχαν στη έρευνα, όπως άλλωστε έχει αναφερθεί από το πρώτο κιόλας μέρος της εργασίας μας. Ελπίζουμε όμως ότι δοθείσης και της άδειας έρευνας από το Υπουργείο, η οποία ακόμη δεν έχει δοθεί, να συνεχίσουμε σε δεύτερο χρόνο την ερευνά μας έστω και εάν η σχολική χρονιά έχει αλλάξει.

Ωστόσο η διεξαγωγή της παρούσας έρευνας και εργασίας μας έδωσε χρήσιμη και πολύτιμη εμπειρία την οποία θα θελήσουμε να την μεταφέρουμε στην μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων της ειδικότητας βοηθών φυσικοθεραπευτών. Θα προσπαθήσουμε δηλαδή να διακρίνουμε εάν οι συντάκτες των αναλυτικών προγραμμάτων προωθούν τέτοιες δράσεις παρόμοιες με τη δική μας. Στην περίπτωση που διακριθούν τέτοιες δράσεις θα της περιγράψουμε και θα τις αναλύσουμε ενώ στην περίπτωση που τέτοιες δράσεις δεν διαφαίνονται θα προσπαθήσουμε να σκεφτούμε τρόπους ανάπτυξης τέτοιων δράσεων σε κάθε μάθημα ξεχωριστά. Τα μαθήματα των οποίων τα αναλυτικά προγράμματα θα εξετάσουμε είναι η μάλαξη και η λειτουργική ανατομία – κινησιολογία

Μάθημα: Μάλαξη

Προτάσεις Συντακτών

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα σκοπός του μαθήματος είναι, οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν συγκεκριμένες γνώσεις του δέρματος του κυκλοφορικού συστήματος και των τεχνικών που μπορεί ο φυσικοθεραπευτής να χρησιμοποιήσει καθώς και την επίδραση της κάθε μιας τεχνικής. Ακόμη οι μαθητές θα μάθουν τη γενικότερη θέση της μάλαξης μέσα στη φυσικοθεραπευτική συνεδρία [11].

Προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω οι συντάκτες των αναλυτικών προγραμμάτων προτείνουν επτά διδακτικές ενότητες ως κάτωθι:

Η 1η ενότητα διαπραγματεύεται γενικά περί του δέρματος (στοιβάδες του δέρματος, υποδόριος ιστός, ιδιότητες του δέρματος, κυκλοφορικό και λεμφικό σύστημα). Οι εκπαιδευτικοί στόχοι αυτής της ενότητας είναι να αποκτήσουν οι μαθητές γνώσεις πάνω στο δέρμα με τη χρήση εποπτικών μέσων της μονάδος. Στην συνέχεια θα γίνει μια αναδρομή στο κυκλοφορικό – λεμφικό σύστημα έτσι ώστε αργότερα να γίνει ευκολότερα κατανοητός ο τρόπος επίδρασης της μάλαξης. Στις δραστηριότητες προτείνεται η χρήση εποπτικών μέσων, διαφανειών ατομικών χαρτών, εικόνες από βιβλία κ.α.

Η 2η ενότητα με τίτλο μάλαξη και με θεματικές ενότητες ορισμός, ιστορική αναδρομή, γενικές οδηγίες - βασικοί κανόνες μάλαξης και είδη μάλαξης έχει σαν στόχο: οι μαθητές να γνωρίσουν βασικά στοιχεία της μάλαξης και τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται ώστε να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα κατά

τη διάρκεια μιας συνεδρίας. Στις δραστηριότητες προτείνεται να γίνει επίδειξη των μαλάξεων και άσκηση των μαθητών – μαθητριών.

Η 3η ενότητα είναι συνέχεια της προηγούμενης και διακρίνεται στις εξείς θεματικές ενότητες: α. ενδείξεις, β. αντενδείξεις της μάλαξης, γ. επίδραση της μάλαξης σε ιστούς όργανα και συστήματα, δ. επίδραση της μάλαξης στον ουλώδη ιστό και ε. επίδραση της μάλαξης στο δέρμα. Στόχος της ενότητας αυτής είναι να κατανοήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την χρήση της μάλαξης σε διάφορα περιστατικά καθώς και την επίδραση της στους ιστούς του σώματός μας έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα της διαφορετικής χρήσης της. Στις δραστηριότητες προτείνεται οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα γνωρίζοντας θεωρητικά για το δέρμα και τους ιστούς, με εποπτικά μέσα να καταλάβουν τη σημασία της σε κάθε στάδιο της αποκατάστασης.

Η 4η ενότητα η οποία και αυτή αποτελεί συνέχεια της δεύτερης θεματικής ενότητας διακρίνεται στις εξείς θεματικές ενότητες: α. τεχνική της μάλαξης, β. γενική μάλαξη, γ. τοπική μάλαξη, δ. γενικά για τους χειρισμούς της μάλαξης. Εκπαιδευτικός στόχος της συγκεκριμένης ενότητας είναι οι μαθητές να μάθουν τις βασικές τεχνικές για τη μάλαξη στα διάφορα μέρη του ανθρώπινου σώματος, καθώς και γενικά στοιχεία που αφορούν χειρισμούς οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Στις δραστηριότητες προτείνεται η επίδειξη των βασικών τεχνικών της μάλαξης και η άσκηση των μαθητών – μαθητριών.

Η 5η θεματική ενότητα με τίτλο ταξινόμηση και περιγραφή των διαφόρων χειρισμών με θεματικές ενότητες: α. πιέσεις, β. πλήξεις, γ. δονήσεις έχει σαν στόχο να μπου οι μαθητές στο βασικό περιεχόμενο της μάλαξης που είναι οι διαφορετικοί χειρισμοί. Ερωτήσεις και απαντήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος και η χρησιμοποίηση των μαθητών εναλλάξ σαν μοντέλα στην πρακτική εκμάθηση των διαφόρων χειρισμών. Στις δραστηριότητες προτείνεται να γίνει επίδειξη των διαφόρων χειρισμών στην τάξη (πιέσεις, πλήξεις, δονήσεις) και να εξασκηθούν οι μαθητές – μαθήτριες μέσα στην τάξη.

Η 6η θεματική ενότητα με θέμα: πιέσεις – τεχνική και επίδραση των επι μέρους χειρισμών με θεματικές ενότητες: α. θωπείες, β. ανατρίψεις, γ. επιβολές, δ. ζυμώματα έχει στόχο οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίσουν ξεχωριστά την τεχνική αυτή και το χειρισμό της. Στις δραστηριότητες προτείνεται να γίνει επίδειξη των χειρισμών, πιέσεων μέσα στην τάξη (θωπείες, ανατρίψεις, επιβολές, ζυμώματα). Στην συνέχεια κάνοντας τα μοντέλα μεταξύ τους οι μαθητές – μαθήτριες θα μάθουν πρακτικά και τον τρόπο εφαρμογής της.

Η 7η θεματική ενότητα με θέμα: πλήξεις – τεχνική και επίδραση των επι μέρους χειρισμών και με θεματικές ενότητες α. πελεκισμοί, β. κονδυλισμοί κλπ. έχει σαν στόχο οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίσουν την τεχνική αυτή και τον χειρισμό της. Στις δραστηριότητες προτείνεται η επίδειξη της τεχνικής των επι μέρους χειρισμών των πλήξεων και άσκηση των μαθητών – μαθητριών. Κάνοντας το μοντέλο ο καθένας θα μπορεί να καταλάβει την σημασία της και να μάθει πρακτικά τον τρόπο εφαρμογής της.

Μάθημα : Μάλαξη

Διδακτικές Παρεμβάσεις – Δράσεις

Μελετώντας κανείς το παραπάνω αναλυτικό πρόγραμμα εύκολα διαπιστώνει ότι αυτό στερείται διδακτικών δράσεων και παρεμβάσεων παρόμοιων με αυτές που χρησιμοποιήσαμε και περιγράψαμε εμείς στη μελέτη μας.

Διαπιστώνει επίσης ότι οι δραστηριότητες είναι συνεχώς επαναλαμβανόμενες γεγονός το οποίο θα συμβάλει στην κούραση των μαθητών. Η χρήση των νέων τεχνολογιών η οποία ενθουσιάζει τους μαθητές και τους προκαλεί ενδιαφέρον, γεγονός το οποίο μπορεί να συμβάλει έμμεσα στην αύξηση του ενδιαφέροντος για το μάθημα, είναι φτωχή έως ανύπαρκτη.

Μεταφέροντας την εμπειρία μας από τη δική μας διδακτική παρέμβαση μπορούμε να πούμε πως παρόμοιες δράσεις μπορούσαν να αναπτυχθούν. Θα προσπαθήσουμε να αντιστοιχήσουμε τις δράσεις αυτές, ενότητα – ενότητα, με το αναλυτικό πρόγραμμα.

Στην 1η ενότητα θεωρούμε πως δεν μπορούμε να προβούμε σε τέτοιου είδους δράσεις και πως τα εποπτικά μέσα τα οποία προτείνονται από τους συντάκτες των αναλυτικών προγραμμάτων επαρκούν και ίσως αποτελούν την καλύτερη επιλογή για την ομαλή εισαγωγή των μαθητών στο μάθημα της μάλαξης.

Στην 2η ενότητα αν και στόχος είναι οι μαθητές να γνωρίζουν τις προϋποθέσεις για μια καλή μάλαξη δεν υπάρχει καμία δραστηριότητα ούτε προτείνονται δράσεις που θα οδηγήσουν στην επίτευξη του προαναφερθέντος στόχου. Οι προϋποθέσεις για μια σωστή μάλαξη είναι πολλές. Εμείς θα σταθούμε μόνο σε δυο οι οποίες θα μπορούσαν να προωθηθούν, με δράσεις σαν και τις δικές μας. Την χαλαρή θέση του ασθενούς και την ξεκούραστη και ασφαλή θέση του Θεραπευτού. Οι χαλαρές θέσεις του ασθενούς διασφαλίζονται με την τοποθέτηση μαξιλάρας ή μαξιλαριών κάτω από συγκεκριμένα σημεία του σώματος του ασθενούς, ενώ η ξεκούραστες και ασφαλείς για τον θεραπευτή θέσεις διασφαλίζονται με την σωστή τοποθέτηση του σώματος του θεραπευτή και τον σωστό βηματισμό κατά την εκτέλεση των κινήσεων. Οι παραπάνω θέσεις τόσο του ασθενή όσο και του θεραπευτή θα μπορούσαν να προβάλλονται με video projector έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να βλέπουν. Με αυτό τον τρόπο θα ξεπερνούσαμε ένα πολύ συνηθισμένο πρόβλημα, το να είναι δηλ. περί τους είκοσι μαθητές συγκεντρωμένοι γύρω από ένα κρεβάτι και να βλέπουν μόνο οι μπροστά – μπροστά ή οι ψηλότεροι. Οι ίδιες θέσεις και στάσεις τόσο του ασθενούς όσο και του θεραπευτή θα μπορούσαν να φωτογραφηθούν από τους ίδιους τους μαθητές και να περιγραφούν με υπότιτλους. Ένα διδακτικό poster τέλος θα μπορούσε να κατασκευασθεί από το φωτογραφικό υλικό που οι ίδιοι οι μαθητές θα είχαν τραβήξει και το οποίο θα περιέγραφε τις θέσεις του ασθενούς και ένα άλλο το οποίο θα περιέγραφε τις θέσεις του θεραπευτή.

Στην 3η ενότητα θα μπορούσαν να τραβηχτούν φωτογραφίες οι οποίες θα έδειχναν την δημιουργούμενη υπεραιμία η οποία παρουσιάζεται στο δέρμα κατά την διενέργεια των μαλάξεων. Η διαδικασία της μάλαξης

θα μπορούσε να προβάλλεται με video projector σε γιγαντοοθόνη.

Στις επόμενες ενότητες οι μαθητές θα μπορούσαν να εργαστούν όπως και στη ενότητα 2 δηλ. αφού παρακολουθήσουν την επίδειξη σε γιγαντοοθόνη στη συνέχεια να τραβηχτούν φωτογραφίες, να εισαχθούν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και αφού επεξεργασθούν να αποτελέσουν υλικό είτε για κάποιο φωτογραφικό άλμπουμ είτε για ένα διδακτικό poster το οποίο θα μπορούσε να αναρτηθεί στην τάξη τους. Μια άλλη δράση που πιθανόν να παρουσίαζε ενδιαφέρον θα ήταν να προσκληθούν μαθητές άλλων τάξεων προκειμένου να εφαρμοσθεί η μάλαξη πάνω σε αυτούς. Να λειτουργήσουν αυτοί, δηλ. οι μαθητές των άλλων τάξεων, σαν μοντέλα. Θα ήταν δυνατόν ακόμα, μετά το 3ο μάθημα στο οποίο οι μαθητές γνωρίζουν τις αντενδείξεις της μάλαξης, να εργαστούν σε ομάδες και να εκτελέσουν μάλαξη σε συμμαθητές τους άλλων τάξεων, ως εξής: Η πρώτη ομάδα θα μπορούσε να συμπληρώνει τη δημογραφική καρτέλα. Η δεύτερη ομάδα θα μπορούσε να εξετάζει και θα προσπαθούσε να διαπιστώσει τυχόν αντενδείξεις ενώ η τρίτη ομάδα θα εκτελούσε μάλαξη σ' αυτούς που δεν υπήρχε αντένδειξη.

Θεωρούμε ότι η προώθηση τέτοιων δράσεων καθιστά τη διδασκαλία διεπιστημονική αφού εξασφαλίζει πέρα από την προσφερόμενη γνώση στο μάθημα, την ενασχόληση των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες (τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, τον video projector, την φωτογραφική μηχανή, αλλά και την κατασκευή – γραφιστική). Οι μαθητές μέσα από τις προαναφερόμενες τεχνολογίες θα αγαπήσουν ακόμα περισσότερο το μάθημα ξεφεύγοντας από τον καθιερωμένο τρόπο διδασκαλίας αλλά ταυτόχρονα θα αποκτήσουν και άλλες γνώσεις που πιθανόν να τους φανούν χρήσιμες στο μέλλον.

Μάθημα: Λειτουργική Ανατομία - Κινησιολογία

Προτάσεις συντακτών

Σκοπός του μαθήματος σύμφωνα με τους συντάκτες είναι η κατανόηση από τους μαθητές του μηχανισμού κίνησης του ανθρώπινου σώματος [10]. Όπως μάλιστα οι ίδιοι αναφέρουν πρόκειται για θεμελιώδεις και απαραίτητες γνώσεις «αφού η επιστήμη της φυσικοθεραπείας ασχολείται κυρίως με κινητικά προβλήματα».

Το μάθημα της λειτουργικής ανατομίας και κινησιολογίας περιλαμβάνει εννέα θεματικές ενότητες. Όπως και στο μάθημα της μάλαξης έτσι και στο μάθημα της λειτουργικής ανατομίας και κινησιολογίας δεν περιλαμβάνονται δράσεις σαν και αυτές που εμείς προτείναμε και διεξαγάγαμε κατά την διάρκεια της δικής μας έρευνας και εργασίας. Οι δράσεις που οι συντάκτες προτείνουν είναι η αναφορά στη χρήση του συνηθισμένου εποπτικού υλικού όπως λ.χ. χαρτών, εικόνων, προπλασμάτων κλπ. και στην προτροπή προς τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν τους εαυτούς τους και τους μαθητές ως μοντέλα και ως εκπαιδευόμενους ταυτόχρονα.

Προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω οι συντάκτες προτείνουν για την κάθε ενότητα τα παρακάτω:

Η 1η θεματική ενότητα με θέμα: «εισαγωγή στο μυοσκελετικό σύστημα» και με επιμέρους θεματικές

ενότητες: α. γενικές γνώσεις, χρησιμότης, β. η άρθρωση σαν λειτουργική μονάδα του μυοσκελετικού συστήματος, γ. αρθρώσεις – είδη και ταξινόμησή τους, έχει σαν στόχο την εισαγωγή και την κατανόηση των μαθητών της θεμελιώδους σημασίας της άρθρωσης σαν δομική μονάδα του μυοσκελετικού συστήματος. Στις δράσεις για τους μαθητές προτείνεται η χρήση εποπτικού υλικού όπως χαρτών εικόνων και προπλάσματος ή σκελετού.

Η 2η θεματική ενότητα με θέμα: «Σπονδυλική στήλη [σ. σ.]» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Σπονδυλική στήλη και βιομηχανικές παρατηρήσεις στο σύνολο β. Κινήσεις της Σ. Σ. συνολικά και ανά μοίρα. Ιδιαιτερότητες αυτών γ. Μυϊκά συστήματα που κινούν τη Σ. Σ. έχει σαν στόχο την κατανόηση του τρόπου της κίνησης της σπονδυλικής στήλης και τη γνώση των βιομηχανικών ιδιοτεροτήτων της κάθε μιάς μοίρας της Σ. Σ. Στις δράσεις για τους μαθητές οι συντάκτες προτείνουν τη χρήση εποπτικού υλικού χωρίς να συγκεκριμενοποιούνται περισσότερο.

Η 3η θεματική ενότητα με θέμα: «Λεκάνη» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Γενικά στοιχεία, ονοματολογία των κινήσεων της λεκάνης, β. Σχέση λεκάνης και Σ. Σ. γ. Μυϊκά συστήματα που κινούν τη λεκάνη. Έχει σαν στόχο την κατανόηση από τους μαθητές της σχέσεως λεκάνης – Σ. Σ. – κάτω άκρων τα οποία λειτουργούν ως σαν μέρη ενός συνόλου τα οποία αλληλοεπηρεάζονται μεταξύ τους. Στις δραστηριότητες για τους μαθητές προτείνεται πάλι η χρήση εποπτικού υλικού γενικά, καθώς επίσης και η χρήση παραδειγμάτων, ερωτήσεων και αποριών πριν και μετά το μάθημα.

Η 4η θεματική ενότητα με θέμα: «Άνω άκρο – ωμική ζώνη» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Γενικά στοιχεία για την ωμική ζώνη, αρθρώσεις και οστά, β. Ονοματολογία κινήσεων, γ. Βιομηχανικές ιδιοτεροτητες και ωμοβραχιόνιος ρυθμός, δ. Μύες που κινούν αρθρώσεις, έχει σαν στόχο την κατανόηση της πολυπλοκότητας της περιοχής και των συνδυασμένων κινήσεων που απαιτούνται για την κίνηση του άνω άκρου. Στις δραστηριότητες για τους μαθητές προτείνεται η χρήση παραδειγμάτων με μοντέλα και εκτελεστές τους εκπαιδευόμενους μαθητές.

Η 5η θεματική ενότητα με θέμα: «αγκώνας» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Αρθρώσεις της περιοχής του αγκώνα και οστά αυτής, β. Ονοματολογία των κινήσεων των αρθρώσεων της περιοχής, γ. Μυϊκά συστήματα που ενεργοποιούνται, έχει σαν στόχο την κατανόηση του τρόπου της κίνησης του αγκώνα καθώς επίσης και την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι μύες συμβάλουν στην πραγματοποίηση της κίνησης αυτής. Στις δραστηριότητες για τους μαθητές προτείνονται απλά και γενικά εποπτικά μέσα, παραδείγματα, ερωτήσεις, και εφαρμογή και παρουσίαση των κινήσεων από τους εκπαιδευτικούς πάνω στους μαθητές.

Η 6η θεματική ενότητα με θέμα: «Άκρα χείρα» και με επιμέρους ενότητες: α. Γενικά στοιχεία, αρθρώσεις αυτής, οστά που τις σχηματίζουν, β. Ονοματολογία κινήσεων, γ. Μυϊκά συστήματα που ενεργοποιούνται, έχει

σαν στόχο οι μαθητές να κατανοήσουν τις αρθρώσεις και τους μύες που κινητοποιούν την άκρα χείρα. Στις δραστηριότητες προτείνονται η παρουσίαση των κινήσεων, χωρίς όμως να προτείνεται ή να υποδεικνύεται ο τρόπος, παραδείγματα και ερωτήσεις και απορίες πριν και το τέλος του μαθήματος.

Η 7η θεματική ενότητα με θέμα: «Κάτω άκρο – ισχίο» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Γενικά στοιχεία και ονοματολογία των κινήσεων, β. Μυϊκά συστήματα που ενεργοποιούνται, έχει σα στόχο να κατανοήσουν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο η άρθρωση του ισχίου κινείται. Στις δραστηριότητες προτείνεται η παρουσίαση των κινήσεων του ισχίου και η ανάλυση των μυϊκών ομάδων που ενεργοποιούνται.

Η 8η θεματική ενότητα με θέμα: «Γόνατο» και με θεματικές ενότητες: α. Αρθρώσεις της περιοχής του γόνατος, β. Ονοματολογία των κινήσεων, γ. Βιομηχανικές παρατηρήσεις, δ. Μυϊκές ομάδες που ενεργοποιούνται, έχει σαν στόχο τον τρόπο με τον οποίο κινητοποιείται το γόνατο καθώς επίσης και τους μύες που συμβάλουν στο να πραγματοποιηθούν οι κινήσεις του γόνατος. Στις δραστηριότητες προτείνεται η εργαστηριακή παρουσίαση των κινήσεων του γόνατος, παραδείγματα και ερωτήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Η 9η θεματική ενότητα με θέμα: «Βάδιση» και με επιμέρους θεματικές ενότητες: α. Παρουσίαση των φάσεων της βάδισης, β. Ανάλυση των κινήσεων των αρθρώσεων, γ. Ρόλος της λεκάνης – μύες που ενεργοποιούνται, έχει σαν στόχο να κατανοήσουν οι μαθητές τον πολύπλοκο τρόπο με τον οποίο εκτελείται η βάδιση και τους μύες που συμμετέχουν στην πραγματοποίησή της. Στις δραστηριότητες προτείνεται να δοθούν παραδείγματα στους μαθητές προκειμένου να κατανοήσουν την βάδιση και τις φάσεις που την διακρίνουν.

Μάθημα: Λειτουργική Ανατομία - Κινησιολογία

Διδακτικές Παρεμβάσεις – Δράσεις

Το μάθημα της λειτουργικής ανατομικής είναι ένα από τα δυσκολότερα μαθήματα στις επιστήμες υγείας. Αυτή του η δυσκολία έρχεται να γίνει ακόμη πιο μεγάλη στην επιστήμη της φυσικοθεραπείας μιας και προστίθεται και η κινησιολογία η οποία προϋποθέτει πέρα από την άριστη γνώση της ανατομικής και την άριστη γνώση της εμβιομηχανικής, προκειμένου να αναλυθεί το πώς οι μύες γενικά και πώς η κάθε τους μοίρα ειδικότερα επιδρούν πάνω στα οστά και τις αρθρώσεις, όταν συσπώνται, προκειμένου να τις κινήσουν.

Αντιλαμβάνεται κανείς, λοιπόν, το πόσο δύσκολα μπορεί ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει μεθόδους, τρόπους και δράσεις όπως και αυτές που περιγράψαμε στην ερευνά μας προκειμένου να ενεργοποιήσει περισσότερο τους μαθητές και να κάνει το μάθημά του από ανιαρό και βαρετό, ενδιαφέρον, μιας και οι σημερινοί μαθητές ενδιαφέρονται, ασχολούνται, αλλά και τους αρέσει πολύ η τεχνολογία. Βέβαια αυτό ισχύει στην περίπτωση που στον εκπαιδευτικό διατίθενται, ως προς χρήση, τα γνωστά σε όλους μας εποπτικά μέσα, τα οποία όμως είναι ελάχιστα ή ανύπαρκτα σε πάρα πολλά σχολεία.

Τι θα γινόταν όμως στην περίπτωση που τα παραπάνω ήταν διαφορετικά, δηλ. υπήρχε η διάθεση αλλά και η χρηματοδότηση για την παρότρυνση τέτοιων πρωτοβουλιών; Υπάρχουν λύσεις διδακτικών παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων σ' αυτό το τόσο δύσκολο και πολύπλοκο, για τους λόγους που παραπάνω αναφέραμε, μάθημα; Κατά τη γνώμη μας υπάρχουν λύσεις πιθανόν και περισσότερες της μιας που εμείς θα προσπαθήσουμε να παραθέσουμε.

Προκειμένου να εκθέσουμε τον δικό μας τρόπο σκέψης για τις τυχόν διδακτικές δράσεις, δεν θα εξετάσουμε τις διδακτικές παρεμβάσεις ανά ενότητα (αλλά το μάθημα στο σύνολό του) διότι όλες οι ενότητες έχουν το ίδιο σκοπό δηλ. να εξετάσουν την επίδραση των μυών πάνω στις αρθρώσεις προκειμένου για την δημιουργία των κινήσεων. Η διαφοροποίηση των θεματικών ενοτήτων όμως έγκειται στο γεγονός ότι αλλάζουν τα σημεία του σώματος (άνω άκρο, κάτω άκρο, Σ. Σ. κλπ.)

Από τα μέσα που χρησιμοποιήσαμε στη δική μας εργασία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο video projector για τον ίδιο λόγο όπως ακριβώς περιγράφηκε παραπάνω καθώς επίσης και η φωτογραφική μηχανή έτσι ώστε οι μαθητές να φωτογραφίζουν κινήσεις συμμαθητών τους να τις εισαγάγουν στο υπολογιστή και τοποθετώντας αυτές με μια συνεχή και σωστή αλληλουχία να περιγράφουν τα στάδια των κινήσεων καθώς και τους μύες που δημιουργούν την συγκεκριμένη κίνηση ανά στάδιο.

Ένα άλλο μέσο το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί είναι ένα ισοκινητικό συγκρότημα. Το ισοκινητικό συγκρότημα αποτελείται από το κυρίως σώμα, ένα δυναμόμετρο και ένα υπολογιστή (εικόνα 3).

Εικόνα 3. Απεικόνιση ισοκινητικού συγκροτήματος τύπου Cybex Norm 770.

Πιστεύουμε ότι η χρήση του θα ανέβαζε κατακόρυφα το ενδιαφέρον των μαθητών. Με αυτό θα δινόταν η δυνατότητα στους μαθητές να κατανοήσουν απόλυτα τις διάφορες κινήσεις του σώματος και των αρθρώσεων καθώς επίσης και τη μυϊκή συμμετοχή. Αυτό θα συνέβαινε διότι τα σύγχρονα ισοκινητικού τύπου συγκροτήματα παρέχουν τη δυνατότητα μέσω της υπολογιστικής καταγραφής των αποτελεσμάτων να απεικονίζουν απόλυτα

την κίνηση των αρθρώσεων και τη μυϊκή συμμετοχή στη μονάδα του χρόνου. Συγκεκριμένα, παραμετροποιούνται για κάθε άρθρωση και κάθε μυ ξεχωριστά. Αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα οι μαθητές να βλέπουν μέσω του monitor την κίνηση της άρθρωσης ανά μοίρα, πράγμα το οποίο θα συντελούσε στο να κατανοήσουν οι μαθητές το εύρος κίνησης κάθε άρθρωσης ξεχωριστά, κατά την παθητική διαδικασία τής κινητοποίησης της, καθώς επίσης και την δύναμη σε Nm, η οποία ασκείται από τους μύες πάνω σε αυτή, κατά τη διάρκεια της ενεργητικής κινητοποίησής της.

Θα πρέπει όμως να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας ότι ένας τέτοιου είδους εξοπλισμός απαιτεί πέρα από την πολύ εξειδικευμένη γνώση, προκειμένου για την χρήση του και μια πολύ μεγάλη δαπάνη η οποία πιθανόν να είναι αδύνατη για τα Ελληνικά δεδομένα. Θεωρητικά όμως μπορούμε να πούμε ότι τέτοια μέσα μπορούν και είναι δυνατόν να εισαχθούν στα αναλυτικά προγράμματα με σκοπό να συμβάλουν στην κατανόηση των διδακτικών εννοιών στις οποίες αναφερθήκαμε.

Τέλος θέλουμε να πιστεύουμε πως οι πρακτικές – οικονομικές δυσκολίες που σήμερα υπάρχουν, στο μέλλον θα ξεπεραστούν έτσι ώστε η χρήση τέτοιων δυνατοτήτων να είναι εφικτή και στα Ελληνικά σχολεία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Η υγεία δεν είναι έννοια στατική. Η πρόληψη της αρρώστιας και η διατήρηση της υγείας απαιτούν την ενεργητική συμμετοχή του ανθρώπου και αποτελούν ηθική υποχρέωση κάθε πολίτη.

Όταν λέμε ότι κάνουμε Αγωγή Υγείας εννοούμε μια διαδικασία που βασίζεται σε επιστημονικές αρχές και προτείνει τρόπους μάθησης και συμπεριφοράς ώστε το άτομο να αποφασίζει και να ενεργεί μόνο του και συνειδητά για θέματα που επηρεάζουν την υγεία του.

Γονείς, δάσκαλοι και γιατροί έχουν την υποχρέωση αλλά και το προνόμιο να μεταλαμπαδεύσουν στο παιδί την αντίληψη αυτή για την υγεία.

Το παιδί επηρεάζεται και διαμορφώνει τις δικές του αντιλήψεις και στάσεις συμπεριφοράς για την υγεία από το σπίτι, το σχολείο, το συμμαθητή του, τους δασκάλους του, τους φίλους του, το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον καθώς και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι νέοι υποβαθμίζουν την έννοια του κινδύνου, έχουν την αυταπάτη της αθανασίας, μεγιστοποιούν τις δυνατότητες της ιατρικής που όλα τα θεραπεύει και πολλές φορές επιλέγουν ανθυγιεινά πρότυπα. Όμως τα πρότυπα συμπεριφοράς και ο τρόπος ζωής διαμορφώνεται στην παιδική ηλικία.

Είναι πιο εύκολο να υιοθετήσει ένα παιδί υγιεινές συνήθειες όπως να τρώει σωστά, να μην καπνίζει, να ασκείται, να μην πίνει οινόπνευμα κ.λ.π. παρά ένας ενήλικος να εγκαταλείψει ανθυγιεινές συνήθειες που έχει αποκτήσει.

Είναι πολύ σωστή η θέση λοιπόν, καλύτερα να προλάβουμε παρά να θεραπεύσουμε.

Παιδιά, γονείς, δάσκαλοι και γιατροί με σωστές αντιλήψεις και στάσεις για την υγεία δημιουργούν το κατάλληλο υποστηρικτικό κοινωνικό περιβάλλον που γενικότερα συμβάλλει στην προαγωγή της υγείας των συνανθρώπων μας.

Το σχολείο όπως ξέρουμε είναι φορέας μετάδοσης της γνώσης μέσα από το γνωστικό αντικείμενο του αναλυτικού προγράμματος αλλά πρέπει να είναι και φορέας κοινωνικοποίησης των νέων μας.

Το σχολείο μπορεί και πρέπει να γίνει, μετά την οικογένεια, ο θεσμικός φορέας της προαγωγής της υγείας. Ένας δημοκρατικός και ευαισθητοποιημένος δάσκαλος αποτελεί τον καλύτερο πομπό μηνυμάτων.

Η προσπάθεια που γίνεται τα τελευταία χρόνια για την ανάπτυξη προγραμμάτων υγείας στα σχολεία έχει καρποφορήσει.

Ο στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι, μέσα από την ενεργητική και βιωματική μάθηση, να ενημερωθούν και να αναπτύξουν δεξιότητες που να ενισχύουν την υπευθυνότητα, την αυτοεκτίμηση και την προσωπικότητα των μαθητών για την υιοθέτηση υγιών στάσεων και συμπεριφορών.

Με την καθοδήγηση του δασκάλου του ο ίδιος ο μαθητής θα βρει, θα αξιολογήσει και θα υιοθετήσει τον υγιεινό τρόπο διαβίωσης, μέσα από κατάλληλες συνθήκες που θα διευκολύνουν την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξή του.

Θα μάθει για το αλκοόλ και τις αρνητικές επιδράσεις του και θα το απορρίψει.

Θα μάθει για το κάπνισμα και τα βλαβερά και θανατηφόρα αποτελέσματά του και θα το απορρίψει.

Θα μάθει τι είναι το AIDS για να μπορεί να προφυλαχθεί.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία της έρευνας και της γνώσης ο μαθητής θα βρει και θα επιλέξει το σωστό τρόπο ζωής. Τον τρόπο που θα του επιτρέπει να απολαμβάνει όλες τις χαρές της ζωής, που είναι πολλές, αφού θα είναι υγιής μακριά από τις ψευδαισθήσεις των εξαρτησιογόνων ουσιών. Όλοι ξέρουμε, έχουμε ακούσει γι' αυτές τις κακές καταστάσεις.

Τα προγράμματα Αγωγής Υγείας, ενταγμένα στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου με συγκεκριμένη θεματολογία για ενημέρωση και ανάπτυξη θετικών δραστηριοτήτων για τους μαθητές πιστεύουμε ότι είναι ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των αρνητικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο νέος μας σήμερα.

Ο νέος, που έχει τη ζωή μπροστά του με πολλές υποσχέσεις, πρέπει να μάθει να αντιστέκεται και να απορρίπτει το κάλεσμα του ψεύτικου ονείρου και τα ψεύτικα το λόγια τα μεγάλα που πολλοί επιτήδριοι θα προσπαθήσουν να του πουν. Να ψάχνει να βρει δραστηριότητες που θα του εξασφαλίζουν τη σωματική και ψυχική υγεία του. Το σχολείο και το σπίτι του πρέπει να είναι φωλιές που να μπορεί να φιλοξενηθεί με αγάπη. Ίσως μερικές φορές να νοιώθει αυτό το περιβάλλον κάπως εχθρικό, όμως αυτό πρέπει να είναι προσωρινό συναίσθημα. Πάντα τους

γονείς και τους δασκάλους του πρέπει να τους βρίσκει υποστηρικτές και βοηθούς σε δύσκολες καταστάσεις.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι με τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα από τα προγράμματα Αγωγής Υγείας θα συμβάλλουμε στη δημιουργία του σύγχρονου σχολείου, του σχολείου-φωλιά για τον μαθητή μας που θα του δημιουργήσει ικανές αντιστάσεις ώστε να μάθει να λέει όχι στις αυξανόμενες αρνητικές προκλήσεις.

Νομοθετικό πλαίσιο.

Με την Γ2/4865/28-8-1992 Ν. ΦΕΚ 629 Τ2 θεσμοθετούνται οι Σχολικές Δραστηριότητες (Πολιτιστικές Δραστηριότητες, Περιβαλλοντική Εκ/ση και Αγωγή Υγείας) ως προαιρετικές Δράσεις για τους Μαθητές και τους εκπαιδευτικούς εκτός ωρολογίου προγράμματος.

Με την Γ2/3805/8-6-95 και την συμπληρωματική Γ2/6076/23-6-95 Υπουργική απόφαση δημιουργείται θέση Υπευθύνου Προγραμμάτων Αγωγής Υγείας σε κάθε Διεύθυνση Δ/θμιας Εκ/σης. Αυτή τη θέση καταλαμβάνουν εκ/κοι μετά από επιλογή από τα τοπικά ΠΥΣΔΕ με αξιολόγηση των σχετικών προσόντων τους κάθε τρία χρόνια. Στην Δ' Δ/νση Δ.Ε. τη θέση αυτή κατέχει η εκ/κος Βιολόγος Πόπη Μανασσάκη από το 1995.

Βιβλιογραφία

1. Αγωγή Υγείας (χ.χ.). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:
http://www.ypepth.gr/el_ec_page413.htm (25-05-2005).
2. Αγωγή Υγείας (2001). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:
<http://www.14gymnasio.gr/programs/agygeias/agyg-orthop.htm> (25-05-2005)
3. Αγωγή Υγείας. (χ.χ.). Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας: «Εξαρτήσεις, πρόληψη και αντιμετώπιση». Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: **<http://2gym-koryd.att.sch.gr/symprajh.htm>** (25-05-2005).
4. Αλιμήσης, Δ. (2005). Εκπαιδευτική Τεχνολογία, Σημειώσεις Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.
5. Ανανιάδης, Π. (2004). Αγωγή Υγείας: Προβλήματα και προοπτικές. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Εκπαιδευτικής Πύλης Νοτίου Αιγαίου:
<http://www.epyna.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=1061> (25-05-2005).
6. Βαϊνά Μ. (1996). Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Νέα παιδεία*.80, 79.
7. Βαϊνά Μ. (1996). Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Νέα παιδεία*.80, 80
8. Βαϊνά Μ. (1996). Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. *Νέα παιδεία*.80, 81.

9. Δανασσής- Αφαντάκης. (χ.χ.). Αναβαθμίζοντας την Εκπαίδευση. Η συμβολή της Αγωγής Υγείας στα νέα κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα της παγκοσμιοποίησης . Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών της Φιλοσοφικής Σχολής: **http://www.ceed.uoa.gr/CEED_www/health/health.html**. (25-05-2005).

10. Λειτουργική ανατομία - κινησιολογία. Εφημερίς της Κυβερνήσεως. 2, 14219-14220.

11. Μάλαξη. Εφημερίς της Κυβερνήσεως. 2, 14217 – 14218..

12. Ματσαγγούρας, Η.(2002).Θεωρία της διδασκαλίας. Αθήνα: Gutenberg Παιδαγωγική Σειρά.